

ACADEMIA ROMÂNĂ

FOLIA LINGUISTICA BUCARESTIENSIA

**Buletinul Institutului de Lingvistică
„Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
din București**

Nr. 1 (ianuarie–iunie) 2008

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

București, 2008

Redactori: Doina-Paula Doroftei,
Maria Mărdărescu-Teodorescu
Tehnoredactare: Magdalena Mihai

Calea 13 Septembrie nr. 13
C.P. 42-37, 050711 Bucuresti
Tel.: + 4-021-318 24 52
Fax: + 4-021-318 24 17
E-mail: inst@iordan.lingv.ro
www.iordan.lingv.ro

CUVÂNT-ÎNAINTE

Institutul nostru este unul dintre primele institute de cercetare ale Academiei Române. În cei aproape 60 de ani de existență (a fost înființat în 1949), aici au fost elaborate principalele lucrări de lingvistică din țara noastră: de la cele de gramatică și ortografie la cele de lexicografie, limbă literară, limbi romanice, dialectologie, fonetică. În zilele noastre, Institutul continuă cu bune rezultate activitatea din anii precedenți: numeroase lucrări au primit premii ale Academiei Române.

Ne propunem să facem cunoscută activitatea actuală a Institutului și planurile noastre de viitor prin prezentarea lor într-un buletin cu două apariții pe an, atât sub forma clasică, tipărită, cât și pe internet.

Marius Sala

CUPRINS

Cuvânt-înainte	3
Resursele umane la 30 iunie 2008	5
Programe și proiecte de cercetare	10
Apariții editoriale în semestrul I-2008	21
Participarea la manifestări științifice	32
Conferințele Academiei Române	43
Granturi	45
Burse	49
Doctorat	49
Cercetători membri în comitete de redacție și în organisme științifice interne și internaționale	51
Serviciul de consultanță pe internet al Institutului	52
Publicații intrate în biblioteca Institutului în semestrul I-2008	53
In memoriam	58
Calendar	65

RESURSELE UMANE LA 30 IUNIE 2008

Conducerea institutului:

acad. Marius Sala, director
prof. dr. Nicolae Saramandu, director adjunct
prof. dr. Ioana Vintilă-Rădulescu, director adjunct

Cercetători științifici I

dr. doc. Andrei Avram (1/2 normă)
prof. dr. Grigore Brâncuș, membru corespondent al Academiei Române (1/2 normă)
dr. Monica-Mihaela Busuioc, șef de compartiment **Lexicografie și lexicologie**
prof. dr. Gheorghe Chivu (1/2 normă)
dr. Laurenția Dascălu Jinga
prof. dr. Liliana Ionescu-Ruxăndoiu (1/2 normă)
conf. dr. Daniela-Liliana Manea (1/2 normă)
dr. Alexandru Mareș, șef de compartiment **Limbă literară și filologie**
dr. Maria Marin, șef de compartiment **Dialectologie și onomastică**
dr. Maria Mărdărescu-Teodorescu, șef de compartiment **Fonetica și etimologie**
dr. Ecaterina Mihăilă
prof. dr. Mariana Neț
prof. dr. Gabriela Pană Dindelegan, membru corespondent al Academiei Române, șef de compartiment **Gramatică** (1/2 normă)
dr. Magdalena Popescu-Marin (1/2 normă)
acad. Marius Sala, director
prof. dr. Nicolae Saramandu, director adjunct
conf. dr. Camelia Stan (1/2 normă)
prof. dr. Andra Șerbănescu Vasilescu (1/2 normă)
dr. Teofil Teaha
prof. dr. Mile Tomici (1/2 normă)
dr. Ileana Vântu
prof. dr. Ioana Vintilă-Rădulescu, director adjunct, șef de compartiment **Romanistică**
prof. dr. Rodica Zafiu (1/2 normă)

Cercetători științifici II

dr. Ana-Maria Barbu
dr. Elena Carabulea (1/2 normă)
prof. dr. Cristina Călărașu (1/2 normă)
prof. dr. Maria Cătănescu (1/2 normă)
Cristina Anca Gherman (1/2 normă)
conf. dr. Anca Cristina Halichias (1/2 normă)
dr. Doru Mihăescu
dr. Alexandra Moraru (1/2 normă)
dr. Victoria Neagoie (1/2 normă)
dr. Mihaela Popescu
conf. dr. Manuela Saramandu (1/2 normă)
prof. dr. Adriana Stoichițoiu-Ichim (1/2 normă)
conf. dr. Ariadna Ștefănescu (1/2 normă)
dr. Maria Theban (1/2 normă)
dr. Mirela Theodorescu (1/2 normă)
dr. Marilena Tiugan (1/2 normă)
prof. dr. Domnița Tomescu (1/2 normă)

Cercetători științifici III

dr. Dana-Melania Bădic
dr. Alina Celac
dr. Victor Celac
Elena Ciobanu (1/2 normă)
Eugenia Conraș (1/2 normă)
dr. Emanuela Dima
dr. Maria Dobre
dr. Doina-Paula Doroftei
lect. dr. Claudia-Mariana Ene (1/2 normă)
conf. dr. Mihaela Gheorghe (1/2 normă)
lect. dr. Adriana Gorăscu (1/2 normă)
conf. dr. Liviu Groza (1/2 normă)
dr. Mariana Hanganu (1/2 normă)
dr. Liliana Hoinărescu
Lidia Ionică (1/2 normă)

dr. Margareta Magda (1/2 normă)
dr. Mihaela Marin
Bogdan Marinescu
dr. Cătălina Mărănduc
dr. Iulia Mărgărit
lect. dr. Cristian Moroianu (1/2 normă)
dr. Valeria Neagu
dr. Raluca-Mihaela Nedea
dr. Manuela Nevaci
Maria Păun (1/2 normă)
dr. Carolina Popușoi
Marina Rădulescu Sala
dr. Adrian Rezeanu
dr. Maria Stanciu-Istrate
Zizi Ștefănescu (1/2 normă)
dr. Daniela-Luminița Teleoacă
dr. Emanuela Timotin
dr. Radu Nicolae Trif
dr. Florin Vasilescu
dr. Dana-Mihaela Zamfir
drd. Florentina Zgraon

Cercetători științifici

drd. Liliana Agache
drd. Cristiana Aranghelovici
drd. mast. Blanca-Ileana Croitor
drd. mast. Ximena-Iulia Barbu
drd. mast. Antonia-Ferihan Ciolac
drd. mast. Ștefan Colceriu
drd. Cristina-Ioana Dima Grigore
drd. Andreea Dinică
drd. Irina Floarea
drd. Nicoleta-Anca Mihai
drd. Mihaela-Mariana Morcov
mast. Florin Negruțiu

drd. Nicoleta Petuhov
Gabriela Petrescu
drd. Carmen Ioana Radu (1/2 normă)
Florin Sterian

Asistenți de cercetare științifică

mast. Alina-Andreea Băileșteanu
asist. drd. mast. Raluca Brăescu
drd. mast. Iuliana Chiricu
mast. Teodora Codiță
drd. mast. Bogdan Cristea
mast. Garofița Dincă
asist. drd. mast. Adina Dragomirescu
drd. mast. Ionuț Geană
mast. Simona Georgescu
dr. Ion Giurgea
drd. mast. Viviana Ilie (1/2 normă)
drd. mast. Claudia Mihaela Ionescu
drd. mast. Mara Manta (1/2 normă)
dr. Alexandru Mardale
drd. mast. Marius Mazilu (1/2 normă)
mast. Mihaela Moldoveanu
lect. dr. Mihaela Isabela Nedelcu (1/2 normă)
Florentina Natu
mast. Irina-Claudia Nicula
dr. Anabella-Gloria Niculescu Gorpîn
mast. Daniela Răuțu
asist. drd. Gabriela Stoica (1/2 normă)
Andreea-Georgiana Șovar
drd. mast. Carmen Vasile
Monica Vasileanu

Centrul de informare, analiză și consultanță

Laura Hâmpă (bibliotecar II S)
Adriana Marinescu (analist II)

Maria Sterian (bibliotecar II M)
Mihnea Stoiculescu (bibliotecar II S)
Livius Tudor (bibliotecar II S)

Compartimentul administrativ, financiar-contabil și de resurse umane

Gabriela Cavaleru (contabil I A) – șef de compartiment
Elena-Mihaela Gheorghe (secretar II)
Eugenia Gheție (referent III)
Cristina Iancu (contabil III)
Mihaela Mamară (contabil I A)
Radu Frăsina (secretar II)

Personal auxiliar

Anca Boroș (redactor II, 1/2 normă)
Georgeta Chiru (referent III)
Elena Dosan (tehnoredactor III)
Gica Drăgan (desenator I A)
Mihaela Drăgan (referent III)
Andreea Dumitrașcu (referent I)
Mihaela Dună (referent III)
Aurelian Lăzăroiu (tehnician I A)
Dragoș Liviu Lixandru (operator date IV)
Magdalena Mihai (referent III)
Elisabeta Negoiță (analist IV)
Nicolae Negoiță (operator date IV)
Roxana Nițulescu (operator date IV)
Ana-Cătălina Pătrașcu (operator date IV)
Elena Scornea (desenator I A)
Monica Stanciu (redactor II, 1/2 normă)
Roxana Teodorescu (operator date IV)

PROGRAME ȘI PROIECTE DE CERCETARE

În Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” se derulează 10 programe de cercetare, totalizând 28 de proiecte.

Programul I. ATLASE LINGVISTICE ROMÂNEȘTI

- *Atlasul lingvistic al dialectului aromân (ALAR)*, vol. I; perioada: 2005–2010.

Atlasul va cuprinde o rețea de 40 de localități din Peninsula Balcanică (Albania, Bulgaria, Grecia, R. Macedonia), fiind cea mai cuprinzătoare lucrare de acest fel asupra graiurilor aromâne actuale. Anchetele au fost efectuate la fața locului de către autor, cu chestionarul NALR.

Autor: Nicolae Saramandu.

- *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Muntenia și Dobrogea (ALRR. Munt., Dobr.)*, vol. VI; perioada: 2000–2008.

În volumul al VI-lea au fost redactate în manuscris 10 hărți lingvistice referitoare la verb și listele corespunzătoare cu material necartografiat (MN).

Coordonatori: Nicolae Saramandu, Teofil Teaha; **coautor:** Bogdan Marinescu; **cartografi:** Gica Drăgan, Elena Scorenea.

- *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Sinteză (ALRR. Sinteză)*; perioada: 2005–2010 (vol. I–III).

Materialul dialectal din cele 8 atlase lingvistice regionale, cu o rețea de peste 1.200 de localități, este prezentat, în formă unitară, pe hărți sinteză (însoțite de legende și de hărți complete ale formelor). Atlasul va avea 6 volume.

Coordonator: Nicolae Saramandu; **coautori:** Mihaela-Mariana Morcov, Manuela Nevaci, Carmen-Ioana Radu, Daniela Răuțu, Dana-Mihaela Zamfir; **cartografi:** Georgeta Chiru, Mihaela Drăgan; **operator:** Ana-Cătălina Pătrașcu.

**Programul II. BANCA DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE
LINGVISTICĂ**

- **Banca de texte vechi românești**; perioada: 2003–2012.

Introducerea în calculator a tuturor textelor vechi românești editate va permite regăsirea automată a materialului exhaustiv necesar studiilor de istorie a limbii române.

Coordonator: Al. Mareș; **operatori:** Dragoș Lisandru, Elisabeta Negoită, Nicolae Negoită, Roxana Nițulescu.

- **Bibliografia lucrărilor străine cu referiri la limba română**; perioada: 2003 – permanent.

Lucrarea face cunoscute contribuțiile privitoare la limba română apărute în lume, fiind valorificată prin publicare pe internet.

Coordonator: Marius Sala; **coautori:** Teodora Codiță, Nicoleta Petuhov.

Colaborări: Institutul Limbii Române, universitățile, institutele, societățile și publicațiile cu preocupări în domeniul limbii române (IJK Leuven, Belgia etc.).

- **Bibliografia românească de lingvistică (BRL)**, 50 / 2007.

Bibliografie semianalitică și exhaustivă a lucrărilor de lingvistică (cărți, articole, recenzii, note, cronici etc.) apărute în România, publicată anual, începând din 1959, în revista „Limba română” a Academiei Române.

Coordonator: Al. Mareș; **autor:** Florin Sterian.

- **Conservarea Arhivei fonogramice a limbii române (AFLR)**; perioada: 2006–2015.

Lucrarea are ca scop realizarea unei metodologii de transfer, arhivare și accesare a *Arhivei fonogramice a limbii române* (AFLR), în vederea conservării și punerii în circulație a textelor culese din peste 900 de localități din țară și din afara granițelor, reprezentând graiurile și dialectele limbii române; se preîntâmpină astfel riscul

degradării fizice și al pierderii materialului înregistrat pe benzi de magnetofon în ultimii 50 de ani. Se va transfera în format digital necompresat materialul existent în AFLR și se va realiza o descriere a înregistrărilor transferate (indice tematic, indice de informatori, indice zonal).

Coordonatori: Maria Marin, Nicolae Saramandu; **coautori:** Irina Floarea, Mihaela-Mariana Morcov, Daniela Răuțu, Dana-Mihaela Zamfir; **tehnician:** Aurelian Lăzăroiu.

Programul III. CULTIVAREA LIMBII

- ***Dicționarul împrumuturilor neadaptate (DICES)***; perioada: 2003–2008.

Lucrare fundamentală pentru normarea limbii române literare actuale, care cuprinde primul inventar complet al împrumuturilor neadaptate sau parțial adaptate la limba română, însoțite de toate indicațiile utile, precum și de termenii românești echivalenți recomandați.

Coordonator: Ioana Vintilă-Rădulescu; **coautori:** Cristiana Aranghelovici, Ximena-Iulia Barbu, Antonia-Ferihan Ciolac, Teodora Codiță, Emanuela Dima, Florin Negruțiu, Mariana Neț, Nicoleta Petuhov, Daniela-Luminița Teleoacă.

Colaborări: Comisia de cultivare a limbii a Academiei Române; Comisia pentru terminologie în științele exacte a Academiei Române; Asociația Română de Terminologie TermRom; Direcția de Terminologie și Inginerie Lingvistică a Uniunii Latine (Paris).

- ***Dicționarul termenilor oficiali (DOF)***; perioada: 2003–2010.

Lucrare fundamentală pentru normarea limbii române literare actuale, care va cuprinde primul inventar al terminologiei oficiale definite în legislația adoptată începând din anul 2000.

Coordonator: Ioana Vintilă-Rădulescu; **coautori:** Ximena-Iulia Barbu, Antonia Ciolac, Teodora Codiță, Emanuela Dima, Florin Negruțiu, Mariana Neț, Nicoleta Petuhov, Daniela-Luminița Teleoacă.

Colaborări: Comisia de cultivare a limbii a Academiei Române; Comisia pentru terminologie în științele exacte a Academiei Române; Asociația Română de Terminologie TermRom; Direcția de Terminologie și Inginerie Lingvistică a Uniunii Latine (Paris).

• ***Dinamica limbii române actuale***; perioada: 2006–2008.

Lucrarea examinează limba română de după 1990 în funcțiune și în mișcare, cu dependențele și motivațiile ei intra- și extralingvistice, surprinzând evoluția sistemului flexionar și sintactic și pe aceea a uzului. Adoptând o perspectivă normativă și funcțională, lucrarea își propune să extragă tendințele caracteristice ale momentului actual (atât la nivelul competenței, cât și la cel al performanței), unele continuând tendințe mai vechi, altele infirmându-le și evidențind direcții noi.

Coordonator: Gabriela Pană Dindelegan; **coautori:** Blanca-Ileana Croitor, Adina Dragomirescu, Mihaela Gheorghe, Adriana Gorăscu, Laurenția Dascălu Jinga, Margareta Magda, Daniela-Liliana Manea, Irina-Claudia Nicula, Camelia Stan, Andra Șerbănescu Vasilescu, Mihaela-Isabela Nedelcu, Rodica Zafiu.

• ***Punctuația limbii române***; perioada: 2007–2010.

Lucrare fundamentală pentru cultura românească, în care sunt stabilite normele academice de punctuație a limbii române, fiind o completare absolut necesară a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM); față de normele anterioare, care figurau numai în *Îndreptarul ortografic, ortoepic și de punctuație al limbii române*, ieșit din uz și bazat pe texte aproape exclusiv beletristice, excerptate din ediții necritice, anterioare anilor '50, în această lucrare se ține seama de evoluția punctuației în uzul ultimei jumătăți de secol, inclusiv în scrierea la calculator.

Coordonator: Ioana Vintilă-Rădulescu; **coautor:** Cristiana Arangelovici.

Colaborări: Comisia de cultivare a limbii a Academiei Române.

**Programul IV. DIALECTE ȘI GRAIURI ROMÂNEȘTI
DIN ROMÂNIA ȘI DIN EUROPA**

- **Dicționar meglenoromân**; perioada: 2003–2011.

Lucrarea își propune ca, pe baza lucrărilor lexicografice existente (dicționare, glosare) și a materialului din diferite culegeri de texte apărute după publicarea *Dicționarului meglenoromân* (1935) al lui Th. Capidan, precum și a unor înregistrări dialectale mai noi, să realizeze un dicționar actualizat al dialectului meglenoromân.

Coordonator: Nicolae Saramandu; **coautori:** Alina Celac, Irina Floarea, Marilena Tiugan.

- **Graiuri românești din sud-estul Ucrainei**; perioada: 2001–2009.

Volumul consacrat descrierii graiurilor românești vorbite în regiunile Dnepropetrovsk, Nikolaev, Donețk și Lugansk din Ucraina va conține texte dialectale în transcriere fonetică, precedate de un studiu lingvistic și urmate de un glosar.

Coordonatori: Maria Marin, Victoria Neagoie; **coautor:** Iulia Mărgărit; **tehnician:** Aurelian Lăzăroiu; **operatori:** Mihaela Dună, Ana-Cătălina Pătrașcu.

Colaborări: Institutul de Filologie al Academiei de Științe din Chișinău.

- **Graiuri românești din Banatul Sârbesc**; perioada: 2008–2011.

Lucrarea, continuând seria volumelor de texte dialectale transcrise fonetic și de glosare consacrate graiurilor românești din afara granițelor țării, va cuprinde material inedit cules de autoare din localitățile cu populație românească din Banatul Sârbesc, regiunea Vârșeț, Serbia.

Coordonator: Maria Marin; **coautori:** Daniela Răuțu, Dana-Mihaela Zamfir; **tehnician:** Aurelian Lăzăroiu.

Colaborări: Institutul de Balcanologie al Academiei de Științe și Arte din Belgrad, Serbia.

- **Lexic regional. Graiurile dacoromâne sudice**; perioada: 1995–2010.

Operă de sinteză, care depășește atât cantitativ, cât și conceptual glosarele dialectale consacrate celor trei provincii sudice (Oltenia,

Muntenia, Dobrogea); se valorifică material lexical din *Arhiva fonogramică a limbii române* (AFLR) și din *Arhiva atlaselor regionale* (ALRR). Lucrarea va reprezenta o sursă principală pentru elaborarea unui dicționar tezaur al graiurilor dacoromâne.

Coordonatori: Maria Marin; **coautori:** Viviana Ilie, Mara Manta; **operator:** Cătălina Pătrașcu.

• ***Codex Dimonie. Studiu introductiv și ediție de text***; perioada: 2008.

Se va reedita textul publicat pentru prima dată de Gustav Weigand în „Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache”, nr. IV–VI, 1894–1899. Reproducerea textului se va face prin adaptarea grafiei la normele actuale de scriere a dialectului aromân și prin raportare permanentă la textul original redat cu alfabet grecesc, precizându-se în note de subsol corecturile față de varianta propusă de Gustav Weigand. Noua ediție va fi însoțită de un studiu lingvistic și de un glosar complet al cuvintelor din text.

Autor: Manuela Nevaci.

Programul V. FONETICA LIMBII ROMÂNE

• ***Sunetele limbii române literare***; perioada: 2008–2009.

Lucrarea va cuprinde o descriere de ansamblu a sunetelor limbii române literare din punct de vedere articulatoriu și acustic. Se va analiza corelația dintre trăsăturile articulatorii și cele acustice ale sunetelor descrise, stabilindu-se, sub acest raport, specificul limbii române literare.

Coordonator: Maria Mărdărescu-Teodorescu; **consultant:** Andrei Avram; **tehnician:** Aurelian Lăzăroiu; **operator:** Magdalena Mihai.

Programul VI. LEXICOGRAFIE BILINGVĂ ȘI MULTILINGVĂ

• ***Dicționar frazeologic român-sârb***; perioada: 2007–2012.

Cuprinzând frazele echivalente din cele două limbi, va fi în același timp cel mai mare dicționar frazeologic al limbii române.

Autor: Mile Tomici.

- **Dicționarul fundamental al spaniolei americane (DFSA)**; perioada: 2006–2008.

DFSA, primul dicționar general de americanisme care se va publica în România, include termenii caracteristici spaniolei americane (circa 45.000 de cuvinte).

Coordonator: Valeria Neagu; **coautori:** Mariana Hanganu, Mihaela-Mariana Morcov, Daniela-Luminița Teleoacă, Maria Theban.

Programul VII. LIMBA ROMÂNĂ CA EXPRESIE A CULTURII NAȚIONALE

- **Corpusul însemnărilor românești de pe cartea veche românească din colecțiile Academiei Române**; perioada: 2003–2015.

Lucrarea valorifică însemnările românești datând din secolele al XVI-lea – al XVIII-lea de pe aproximativ 5.000 de exemplare de carte veche românească. Pentru studierea istoriei limbii române, ele constituie o sursă documentară de o valoare inestimabilă. Scrise în diverse zone dialectale, dintre care pentru unele deținem puține informații lingvistice datând din epoca veche, aceste însemnări conțin particularități de limbă insuficient sau deloc cunoscute.

Coordonator: Al. Mareș; **coautori:** Cristina-Ioana Dima Grigore, Marius Mazilu.

- **Tratatul de istorie a limbii române (TILR)**; perioada: 2004–2008 (3 volume).

Tratatul descrie evoluția limbii române în toate momentele dezvoltării ei, fiind prezentate epocile și teritoriul de formare, elementele constitutive și particularitățile care definesc etapele evoluției limbii române.

Coordonatorul lucrării: Marius Sala; **coordonatorul volumului I:** Marius Sala; **coautori:** Ximena-Iulia Barbu, Victor Celac, Ana-Cristina Halichias, Raluca Nedea, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Nicolae Saramandu, Gabriela Stoica, Daniela-Luminița Teleoacă; Dana-

Mihaela Zamfir; **coordonatorul volumului al II-lea:** Al. Mareș; **coautori:** Liliana Agache, Gheorghe Chivu, Camelia Stan, Maria Stanciu-Istrate, Emanuela Timotin, Domnița Tomescu, Florentina Zgraon; **coordonatorul volumului al III-lea:** Gheorghe Chivu; **coautori:** Cristina Călărășu, Maria Cătănescu, Claudia-Mariana Ene, Liviu Groza, Mihaela Mancaș, Cristian Moroianu, Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victoria Neagoie, Manuela Nevaci, Manuela Saramandu, Nicolae Saramandu, Maria Stanciu-Istrate, Adriana Stoichițoiu-Ichim, Ariadna Ștefănescu, Mirela Theodorescu.

Colaborări: C. Frâncu (vol. II), Vasile Frățilă (vol. III).

• *Aspecte ale discursului juridic românesc*; perioada: ianuarie-iunie 2008.

Scopul lucrării îl reprezintă identificarea caracteristicilor gramaticale și pragmatice ale discursului juridic, precum și relevarea modului complex de transmitere a informației în cadrul acestui tip de discurs. Analiza are în vedere documente juridice românești din secolul al XX-lea.

Autor: Ileana Vântu.

• *Aspecte privind specificul tipologic al limbii române*; perioada: 2008–2011.

Lucrarea urmărește ca, pe baza studiilor tipologice celor mai reprezentative ale momentului actual, precum și a descrierilor de detaliu, dar și a studiilor comparative existente, referitoare la diverse limbi (romanice, în mod special), să examineze specificul tipologic al limbii române. Se vor studia trăsăturile de structură reprezentative pentru română, în funcție de care se pot stabili datele caracteristice ale tipului lingvistic.

Coordonator: Gabriela Pană Dindelegan; **coautori:** Blanca-Ileana Croitor, Adina Dragomirescu, Mihaela Gheorghe, Adriana Gorăscu, Laurenția Dascălu Jinga, Margareta Magda, Daniela-Liliana Manea, Mihaela-Isabela Nedelcu, Irina-Claudia Nicula, Camelia Stan, Andra Șerbănescu Vasilescu, Rodica Zafiu.

Programul VIII. PROIECTE EUROPENE ȘI INTERNAȚIONALE

- ***Atlas linguarum Europae (ALE)***, vol. VIII; perioada: 2007–2010.
Atlasul, prevăzut să apară în zece volume (un volum la circa cinci ani), prezintă diversitatea lingvistică a limbilor și dialectelor vorbite în Europa. România este reprezentată prin 77 de localități.
Coordonator: Nicolae Saramandu; **coautori:** Manuela Nevaci, Carmen-Ioana Radu.
Colaborări: Comitetele naționale din țările europene.
- ***Atlas linguistique roman (ALiR)***, vol. III; perioada: 2007–2008.
Prin ALiR se valorifică și se integrează la nivel romanic materialul dialectal românesc (dialectele din nordul și din sudul Dunării).
Coordonator: Nicolae Saramandu; **coautor:** Manuela Nevaci.
Colaborări: Comitetele naționale din țările romanice.
- ***Dictionnaire historique de l'anthroponymie romane***, vol. V; perioada: 2007–2008.
Sunt inventariate și analizate numele de familie românești, începând cu cele mai vechi documente și până astăzi, în vederea includerii lor în *Patronymica Romanica (PatRom)*. *Dictionnaire historique de l'anthroponymie romane*.
Coordonator: Domnița Tomescu
Colaborări: Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” din Cluj-Napoca; Institutul de Cercetări Banatice din Timișoara; Universitatea din Trier (Germania); Institutul de Filologie din Chișinău; Centrele PatRom din Belgia, Elveția, Franța, Italia, Portugalia și Spania.
- ***Observatorul român de neologie. Cuvinte noi în limba română*** (proiectul internațional NeoRom); perioada: 2005–permanent.
Colaborarea pentru limba română la proiectul internațional NeoRom de observare a neologiei în limbile romanice, elaborat sub auspiciile Rețelei Panromanice de Terminologie Realiter.

Coordonator: Ioana Vintilă-Rădulescu; **coautori:** Ana-Maria Barbu, Teodora Codiță.

Colaborări: Comisia de cultivare a limbii a Academiei Române, Comisia de terminologie științifică a Academiei Române; Universitatea „Ovidius” din Constanța; Institut Universitari de Lingvistică Aplicada (IULA), Universitat Pompeu Fabra, Barcelona; Realiter.

Programul IX. TEZAUROUL LEXICAL AL LIMBII ROMÂNE

• ***Dicționarul etimologic al limbii române (DELR)***

Primul dicționar etimologic complet realizat în România va reprezenta o lucrare fundamentală pentru cercetarea istoriei vocabularului românesc.

Coordonator: Marius Sala; **coautori:** Andrei Avram, Iuliana Chiricu, Ștefan Colceriu, Bogdan Cristea, Doina-Paula Doroftei, Ion Giurgea, Doru Mihăescu, Alexandra Moraru, Cristian Moroianu, Carmen Vasile, Laura Vasiliu.

Colaborări: Institutul de Cercetări Banatice din Timișoara; Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” din Cluj-Napoca.

• ***Dicționarul limbii române (DLR)***, Litera D, Serie nouă, Tomul I, Partea a 6-a (*discord–dyke*); perioada: 2007–2008.

Se încheie contribuția Institutului la realizarea tezaurului lexical al limbii naționale, unul dintre primele deziderate ale programului inițial al Societății Academice Române, continuat de Academia Română. Partea a 6-a din tomul I reprezintă ultima porțiune din litera D, a cărei redactare integrală a fost reluată de noua echipă a *Dicționarului limbii române*, păstrându-se numerotarea cu cifre arabe în conformitate cu sistemul aplicat la literele din *Dicționarul Academiei*; litera **D** a fost publicată parțial în 1949, în fascicula **D–De** din *Dicționarul Academiei*, de către Sextil Pușcariu și colaboratorii săi. Din litera **D** a noii serii au apărut 3 părți în anii 2006 și 2007, iar cea de a 4-a va apărea la sfârșitul anului 2008.

Coordonatori: Marius Sala, Gheorghe Mihăilă; **coordonatorul volumului:** Monica-Mihaela Busuioc; **coautori:** Dana-Melania Bădic, Victor Celac, Elena Ciobanu, Garofița Dincă, Ionuț Geană, Liliana Hoinărescu, Claudia Ionescu, Lidia Ionică, Alexandru Mardale, Mihaela Marin, Cătălina Mărânduc, Nicoleta Mihai, Mihaela Moldoveanu, Raluca Nedea, Anabella-Gloria Niculescu Gorpin, Maria Păun, Mihaela Popescu, Carolina Popușoi, Florin Sterian, Andreea-Georgiana Șovar, Zizi Ștefănescu, Radu Nicolae Trif, Monica Vasileanu, Florin Vasilescu; **operatori:** Elena Dosan, Roxana Teodorescu.

Colaborări: Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” din Cluj-Napoca; Institutul de Filologie Română „Al. I. Philippide” din Iași; Facultatea de Litere și Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București.

• **Formarea cuvintelor în limba română. Vol. V. Sufixe. Derivarea nominală și adverbială.** Partea a II-a; perioada: 2005–2008.

În continuarea celor trei volume (*Compunerea, Prefixe, Derivarea verbală*) ale tratatului *Formarea cuvintelor în limba română*, se vor revizui și redacta definitiv monografiile sufixelor nominale și adverbiale, care vor fi organizate alfabetic.

Coordonator: Marina Rădulescu Sala; **coautori:** Elena Carabulea, Eugenia Contraș, Blanca-Ileana Croitor, Andreea Dinică, Anca Gherman, Magdalena Popescu-Marin, Laura Vasiliu.

Programul X. TEZAUROUL TOPONIMIC AL ROMÂNIEI

• **Dicționarul toponimic al României. Muntenia (DTRM),** vol. III (literele E–J); perioada: 2007–2009.

Lucrarea înregistrează integral toponimia majoră și minoră a provinciei istorice Muntenia, inclusiv toponimele pe cale de dispariție. Sunt indicate atestările istorice și geografice, apartenența administrativă în timp și etimologia fiecărui toponim.

Coordonator: Nicolae Saramandu; **coautori:** Maria Dobre, Adrian Rezeanu; **operator:** Andreea Dumitrașcu.

- **Originea numelor de locuri pe baza „Dicționarului toponimic al României. Oltenia” (DTRO)**; perioada: 2008–2010.

Lucrarea își propune ca, pe baza celor 7 volume publicate din DTRO, să realizeze o descriere etimologică a toponimiei oltenești (elemente latine moștenite, nume compuse din elemente latine, elemente de substrat, elemente slave ș. a.).

Autor: Ecaterina Mihăilă.

APARIȚII EDITORIALE ÎN SEMESTRUL I - 2008

CĂRȚI:

- George Coșbuc, *Povestea unei coroane de oțel*, ediție critică de Gheorghe Chivu, Editura Nemira, București, 2008, 246 p.
- Radu Carp, Manuela Nevaci, Mariana Nicolae, Camelia Runceanu, Nicolae Saramandu, *Multilingvism și dialog intercultural în Uniunea Europeană. O viziune românească*, Editura Institutului European, București, 2008, 250 p.
- Valeria Guțu Romalo (coord.), Raluca Brăescu, Elena Carabulea, Fulvia Ciobanu, Laurenția Dascălu Jinga, Blanca Croitor, Andreea Dinică, Mihaela Gheorghe, Adriana Gorăscu, Dana Manea, Margareta Manu Magda, Isabela Nedelcu, Gabriela Pană Dindelegan, Magdalena Popescu-Marin, Marina Rădulescu Sala, Camelia Stan, Domnița Tomescu, Andra Vasilescu, Ileana Vântu, Rodica Zafiu, *Gramatica limbii române*, tiraj nou, revizuit, 2 vol., Editura Academiei Române, București, 2008, 712 + 1089 p.
- Valeria Neagu, *Dicționar spaniol-român*, ALL Educational, 189 p.
- Marius Sala, *ΑΠΟ ΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΣΤΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ*, Atena, 2008, 176 p.
- Nicolae Saramandu (membru în comitetul internațional de redacție), *Atlas linguarum Europae*, vol. VII, Istituto Poligrafico e Zecca dello Stato, Libreria dello Stato, Roma, 2008, 400 p.
- Nicolae Saramandu, *Aromâna vorbită în Dobrogea. Texte dialectale. Glosar*, Editura Academiei Române, București, 2007, 607 p.

- Nicolae Saramandu (coord.), Adrian Rezeanu, Maria Dobre, Filofteia Modoran, *Dicționarul toponimic al României, Muntenia*, vol. II, lit. C-D, Editura Academiei Române, București, 2007, 370 p.
- Teofil Teaha (coord.), Bogdan Marinescu, Nicolae Saramandu, *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Muntenia și Dobrogea*, vol. V, Editura Academiei Române, București, 2007, 369 p.

REVISTE îngrijite în Institut (apărute în 2008 la Editura Academiei Române)

„STUDII ȘI CERCETĂRI LINGVISTICE”

Comitetul de redacție român

Acad. Marius Sala – redactor-șef, Ioana Vintilă-Rădulescu – redactor-șef adjunct, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, acad. S. Marcus, acad. G. Mihăilă, Mariana Neț – secretar responsabil de redacție, Gabriela Pană Dindelegan – membru corespondent al Academiei Române; Sanda Reinheimer Rîpeanu, Nicolae Saramandu, Andra Șerbănescu Vasilescu, Lucia Wald

Comitetul de redacție internațional

Anatoli Ciobanu (Chișinău), Wim van Eeden (Amsterdam), August Kovačec (Zagreb), Martin Maiden (Oxford), Maria Manoliu Manea (Davis, CA), Bruno Mazzoni (Pisa), Dan Munteanu (Las Palmas de Gran Canaria), Alexandru Niculescu (Udine), Dorin Urișescu (Toronto).

Tomul LVIII, nr. 2, iulie–decembrie 2007.

Omagiu Maria Iliescu

Ioana Vintilă-Rădulescu, *Hatty*, p. 239

Sanda-Maria Ardeleanu, *Două modalități antagonice: stânga/dreapta – studiu comparativ*, p.243

Eugenia Arjoca Ieremia, *L'expression des modalités déontiques: le cas de la conjugaison périphrastique passive*, p. 249

Ileana Baciu and Ilinca Crăiniceanu, *Blocking Effects in the Double Object Construction*, p. 263

Petre-Gheorghe Bârlea, *La composante psycholinguistique de l'organisation antonymique du vocabulaire*, p. 271

Adrian Chircu, *Locuțiuni adverbiale simetrice în limbile romanice (tipul ternar), cu referire specială la franceză și română*, p. 281

- Adriana Costăchescu, *La préposition à et les connexions topologiques*, p. 291
- Alexandra Cuniță, *Des temps de la narration littéraire: le cas du présent*, p. 311
- Karla Lupșan, *Gramaticalizarea articolului hotărât în română și germană*, p. 327
- Elena Pârvu, *L'uso del Perfetto Semplice in Italiano e in Romeno*, p. 341
- Ileana-Camelia Popa, *Les „verba dicendi” a spune et a zice*, p. 349
- Mihaela Popescu, *Discursul mediatic. Forme de citare în presa scrisă*, p. 363
- Mihaela-Cecilia Popescu, *Structuri implicate de catalizare a potențialului în limba română veche*, p. 371
- Maria Purdela-Sitaru, Livia Vasiluță, *„Paradigma etimologică” a unor denumiri românești de țesături*, p. 385
- Anda Rădulescu, *L'échange complimenteur en roumain et en français: les marqueurs verbaux*, p. 407
- Sanda Reinheimer-Rîpeanu, *Observații privind viitorul romanic folosit cu valoare epistemică*, p. 417
- Adrian Rezeanu, *Toponimie urbană. Târgul comercial medieval*, p. 427
- Gabriela Scurtu, *Quelques remarques sur les «verbes météorologiques» en français et en roumain*, p. 439
- Camelia Stan, *Notă gramaticală: „conjuncția” ca (...) să*, p. 451
- Cristina Tănase, *Variante românești ale unor împrumuturi de origine franceză*, p. 459
- Titela Vîlceanu, *Problematika traductologică a sinonimiei în 3 versiuni ale romanului „Le rouge et le noir” în limba engleză*, p. 467

Tomul LIX, nr. 1, ianuarie–iunie 2008.

Omagiu profesorilor Florica Dimitrescu și Alexandru Niculescu la aniversare

- Marius Sala, *Hector și Andromaca*, p. 3
- Matilda Caragiu Marioțeanu, *Profesorii Florica Dimitrescu și Alexandru Niculescu*, p. 7
- Andrei Avram, *Elementele românești din lexicul limbii maghiare și problema vechimii lui [î] în limba română*, p. 17

- Eugen Beltechi, „*Un interesant izvor de limbă*”, p. 25
- Grigore Brâncuș, „*Istoria limbii române*” în concepția lui B. P. Hasdeu, p. 31
- Cristina Călărășu, *Tendința de vulgarizare a limbajului și de atenuare a diferențelor dintre registre. Considerații pe baza analizei unor titluri din publicistica actuală*, p. 37
- Alexandra Cornilescu, *On the Modal and Temporal Interpretation of Infinitive Clauses in English*, p. 45
- Alexandra Cuniță, *La dimension intersubjective des significations*, p. 57
- Maria Cvasnîi Cătănescu, *Limbaj publicistic și figură retorică. Despre comparație*, p. 69
- Doina Condrea Derer, *Luigi Pirandello sulle pagine della stampa romena nel periodo interbellico*, p. 77
- Elena Dragoș, *Fractarea enunțului / fractarea discursului*, p. 85
- Ligia Stela Florea, *Prédication seconde, complexité constitutive et limites de la phrase simple*, p. 93
- Liviu Franga, *Poet: poem: cititor sau despre relativitatea „centrului” în relația poietică la Lucilius*, 109
- Vasile Frățilă, *Nume de localități de origine slavă în Banat*, p. 123
- Theodor Georgescu, *Nume de sosuri în limba latină*, p. 135
- Cristina Gherman, *Serii sinonimice în „Psaltirea Hurmuzaki”*, p. 153
- Theodor Hristea, *Conceptul de „relatinizare” (cu specială referire la limba română)*, p. 161
- Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Câteva comentarii privind romanica orientală*, p. 173
- Coman Lupu, *Traducerile și modernizarea lexicului românesc*, p. 179
- Gheorghe Mihăilă, *Cuvinte românești probabil autohtone, atestate după 1620*, p. 185
- Nicolae Mocanu, *Față „visage” în ALR – MDT*, p. 191
- Gabriela Pană Dindelegan, *Pe marginea tiparelor flexionare de substantive masculine și neutre terminate la singular în -e: frate – frați, nume – nume*, p. 197
- Sanda Reinheimer-Rîpeanu, *Cartoccio, cartuccia. Despre împrumuturile italienești în limbile romanice*, p. 211
- Nicolae Saramandu, *Atestări istorice ale continuității (secolele IV–VII)*, p. 219

- Camelia Stan, *Grupul nominal în limba română veche. Funcțiile sintactico-semantice ale adjectivelor*, p. 229
Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Observații privind semantismul afixoidelor în româna actuală*, p. 237
Stela Toma, *Copiile manuscrise ale „Hronicului vechimei a romano-moldo-vlahilor” de Dimitrie Cantemir*, p. 251

„LIMBA ROMÂNĂ”

Comitetul de redacție român

Acad. Marius Sala – redactor-șef, Gh. Chivu – redactor-șef adjunct, Alexandru Mareș – redactor-șef adjunct, Doru Mihăescu – secretar de redacție, Gr. Brâncuș, Valeria Guțu Romalo, Theodor Hristea, Camelia Stan, Laura Vasiliu, Rodica Zafiu

Comitetul de redacție internațional

[Silviu Berejan] (Chișinău), Klaus Bochmann (Leipzig), Anatoli Ciobanu (Chișinău), Jiří Felix (Praga), [Teresa Ferro] (Udine), Christian Ionescu (Santiago de Compostella), Cicerone Poghiric (Paris), Tamara Repina (Sankt-Petersburg)

Anul LVI, nr. 2, aprilie–iunie 2007

Florin Sterian, *Bibliografia românească de lingvistică* (BRL, 49, 2006), p. 105–235.

Anul LVI, nr. 3, iulie – septembrie 2007

Viața cuvintelor

- Andrei Avram, *Note etimologice*, p. 239
Pârvu Boerescu, *Dificultăți ale etimologiei limbii române: a răbda*, p. 245
Iulia Mărgărit, *Identitatea unui formant: -eza; -ăza (-ezi; -ozi)*, p. 254
Virgil Nestorescu, *Note etimologice și lexicale*, p. 265

Lexicologie

Emanuela Dima, *Discipline științifice implicate în studierea păstoritului românesc. Argumente și concluzii*, p. 269

Toponimie

Adrian Rezeanu, *Toponimie urbană. Așezări socioumane de origine rurală*, p. 287

Gramatică

Marcela Stan, *Pronumele dânsul în limba română actuală*, p. 295

Româna în afara țării

Marius Sala, *Jîri Felix*, p. 307

Recenzii și note bibliografice

Gabriela Pană Dindelegan, *Elemente de gramatică. Dificultăți, controverse, noi interpretări*, București, Editura Humanitas Educațional, 2003, 265 p. (Carolina Popușoi); Alexandru Mareș, *Scriere și cultură românească veche*, București, Editura Academiei Române, 2005, 486 p. (Emanuela Timotin); *Psaltirea Hurmuzaki*. I. Studiu filologic, studiu lingvistic și ediție de Ion Gheție și Mirela Teodorescu; II. Indice de cuvinte de Rovena Șenchi, București, Editura Academiei Române, 2005, 338 p. + 195 p. (Maria Stanciu-Istrate); M. Goga, *Apprenons le roumain. Cours pour les Français qui veulent apprendre le roumain*, București, Editura Niculescu, 2006, 288 p. (Emanuela Timotin); Mihaela Popescu, *Limba română. Vocabularul*, București, Editura ALL, 2003, 78 p. (Melania Bădic); Mihaela Popescu, *Dicționar de stilistică*, București, Editura ALL, 2003, 268 p. (Narcisa Forăscu); Dumitru Loșonți și Sabin Vlad, *Tezaurul toponimic al României. Transilvania (TRT), Valea Hășdății*, București, Editura Academiei Române, 2006, 138 p. + 1 h.; Radu Mușat, *Nume proprii – nume comune. Dicționar de antonomază*, Iași, Editura Polirom, 2006, 311 p.; Ion Nicolae, *Toponimie geografică*, București, Editura Meronia, 2006, 275 p.; *Dicționar invers al numelor de ape din România*, Craiova, Editura Universitaria, 2006, 137 p. (Maria Dobre), p. 311.

Semnalări

Frédéric Damé, *Încercare de terminologie poporană română*. Cu 300 de gravuri. Ediție îngrijită de I. Opișan, București, Editura Vestala, 2006, XII + 192 p.; Silvia Pitiriciu, *Terminologia matematică. Probleme de etimologie*, Craiova, Editura Sitech, 2005, 200 p. (Victor Celac); Nicolae Felecan, *Vocabularul limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Mega, Presa Universitară Clujeană, 2004, 268 p.; Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, București, Editura Bic All, [2006], 158 p. (Maria Stanciu-Istrate), p. 335.

„REVUE ROUMAINE DE LINGUISTIQUE / ROMANIAN REVIEW OF LINGUISTICS”

Rédacteur en chef / Editor-in-Chief Marius Sala (Institute of Linguistics, Bucharest)

Rédacteur en chef adjoint / Associate Editor-in-Chief Gabriela Pană Dindelegan (University of Bucharest)

Comité de rédaction / Editorial Board:

Angela Bidu-Vrânceanu (University of Bucharest), Grigore Brâncuș (Romanian Academy), Matilda Caragiu Marioțeanu (Romanian Academy), Alexandra Cornilescu (University of Bucharest), Dumitru Irimia (University of Iași), Solomon Marcus (Romanian Academy), Gheorghe Mihăilă (Romanian Academy), Sanda Reinheimer-Ripeanu (University of Bucharest), Nicolae Saramandu (Institute of Linguistics, Bucharest), Laurențiu Theban (Institute of

Linguistics, Bucharest), Mariana Tuțescu (University of Bucharest), Ioana Vintilă-Rădulescu (Institute of Linguistics, Bucharest), Carmen Vlad (University „Babeș-Bolyai” of Cluj)

Secrétaire de rédaction / Editorial Secretary Rodica Zafiu (University of Bucharest)
Assistant de secrétaire de rédaction / Assistant Editorial Secretary Adina Dragomirescu (Institute of Linguistics, Bucharest)

Comité scientifique / Consulting Editors

Sanda Golopenția (Providence, U.S.A.), Günter Holtus (Göttingen, Germany), Maria Iliescu (Innsbruck, Austria), Maria Manoliu Manea (Davis, U.S.A.), Dieter Messner (Salzburg, Austria), Michael Metzeltin (Vienna, Austria), Max Pfister (Saarbrücken, Germany), Lorenzo Renzi (Padua, Italy), Liliane Tasmowski (Antwerp, Belgium), Henriette Walter (Rennes, France).

Tome LII, n° 4, octobre–décembre 2007 / Vol. LII, N° 4, October–December 2007

Travaux du Colloque *Les grammaires de référence*, organisé par Frank Alvarez-Pereyre et Sylvie Archaimbault, CNRS, Paris, 9-10 novembre 2006 / Working Papers of the Conference *Reference Grammars*, organised by Frank Alvarez-Pereyre and Sylvie Archaimbault, CNRS, Paris, 9-10 November 2006

Frank Alvarez-Pereyre, Sylvie Archaimbault, *Les grammaires de référence: critères et usage?*, p. 397

Bernard Colombat, *Du point de vue de l'historien, qu'est-ce qu'une grammaire de référence?*, p. 401

Anne Abeillé, Annie Delaveau, Danièle Godard, *La Grande Grammaire du français: principes de construction*, p. 419

Marina Rădulescu Sala, Marius Sala, *Les grammaires du roumain: de Héliade-Rădulescu à la grammaire académique*, p. 437

Claire Moyse-Faurie, *Regard typologique sur les grammaires de langues polynésiennes*, p. 449

Lorenzo Renzi, *La Grande Grammatica di consultazione et le projet d'une grammaire de l'ancien italien*, p. 469

Nicholas Evans, *Reciprocals, Grammar-Writing and Typology*, p. 479

Comptes rendus / Reviews

Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Limba română – Aspecte sincronice și diacronice*, Editura Universității din București, 2006 (Raluca Brăescu), p. 507

Rodica Zafiu, *Limba și politică*, Editura Universității din București, 2007 (Adina Dragomirescu), p. 513

- Elena Constantinovici, *Semantica și morfosintaxa verbului în limba română*, Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Filologie, Chișinău, 2007 (Ionuț Geană), p. 516
- Christiane Marchello-Nizia, *Grammaticalisation et changement linguistique*, De Boeck, Bruxelles, 2006 (Roxana Voicu), p. 518
- Geert Booij, *The Grammar of Words. An Introduction to Linguistic Morphology*, Oxford University Press, 2005 (Alexandru Nicolae), p. 521
- Ian Roberts, *Diachronic Syntax*, [Oxford], Oxford University Press, 2007 (Adina Dragomirescu), p. 524

Tome LIII, N° 1–2, Janvier–Juin 2008 / Vol. LIII, N° 1–2, January–June 2008

Dialectologie et géolinguistique/Dialectology and Geolinguistics

- Introductory Note* (Nicolae Saramandu), p. 3
- Mario Alinei, *Forty years of ALE: memories and reflexions of the first general editor of its maps and commentaries*, p. 5
- Wolfgang Viereck, *Language on the map: on the historical and geographic diffusion of English family names*, p. 47
- Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, *Cartes linguistiques motivationnelles. De l’ALE à l’ALiR et aux atlas linguistiques nationaux*, p. 59
- Hans Goebel, *Brève introduction aux problèmes et méthodes de la dialectométrie*, p. 67
- Stelian Dumistrăcel, Doina Hreapcă, *La variation linguistique sous la perspective de l’informatisation des atlas régionaux roumains*, p. 87
- Maria do Socorro Silva de Aragão, *Os estudos dialetais e geolingüísticos no Brasil*, p. 105
- Joan Veny, *La lengua catalana entre estándar y diatopía*, p. 121
- Federica Cugno, *Dialetti e lingue minoritarie nell’Italia contemporanea*, p. 137
- Esther Baiwir, *Les dialectes de Wallonie: présentation et illustration*, p. 167
- Seosamh Watson, *‘Nothing’ or ‘anything’: terms in Irish and Scottish Gaelic*, p. 185

Travaux fondamentaux / Seminal Works

- Le dictionnaire de la langue roumaine – tradition et innovation* (Monica-Mihaela Busuioc), p. 203

Comptes rendus / Reviews

- Alexandra Cuniță, Coman Lupu and Liliane Tasmowski (eds.), *Studii de lingvistică și filologie romanică. Hommages offerts à Sanda Reinheimer Rîpeanu* [Linguistical and Philological Romance Studies], București, Editura Universității din București, 2007 (Natalia I. Stolova), p. 215
- Dumitru Irimia (coord.), *Limba română azi*. Lucrările Conferinței Naționale de Filologie „Limba română azi”, ediția a X-a, Iași – Chișinău, 3-7 noiembrie 2006 [La langue roumaine d’aujourd’hui. Les travaux de la Xe édition de la Conférence Nationale de Philologie «La langue roumaine d’aujourd’hui»], Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007 (Carmen Vasile), p. 217
- Mihai Mitu, *Cercetări etimologice și lexico-semantice* [Recherches étymologiques et lexico-sémantiques], București, Editura Academiei Române, 2006 (Andreea Șovar), p. 222
- Cătălina Vătășescu, *Studii româno-albaneze: note semantice și etimologice* [Études roumaines-albanaises: notes sémantiques et étymologiques], București, Editura Academiei Române, 2006 (Andreea Șovar), p. 223
- V. Guruianu, *Sintaxa textelor românești originale din secolul al XVI-lea. Sintaxa frazei* [La syntaxe des textes roumains originaux du 16e siècle. La syntaxe de la phrase complexe], București, Editura Universității din București, 2007 (Adina Dragomirescu), p. 225
- Richard Hudson, *Language Networks. The New Word Grammar*, [Oxford], Oxford University Press, 2007 (Irina-Claudia Nicula), p. 226

„FONETICĂ ȘI DIALECTOLOGIE”

Comitetul de redacție

Nicolae Saramandu – redactor-șef, Maria Marin – redactor-șef adjunct, Maria Mărdărescu-Teodorescu – secretar științific de redacție, Manuela Nevaci – secretar adjunct de redacție, Andrei Avram, Grigore Brâncuș, acad. Matilda Caragiu Marioțeanu, acad. Marius Sala, Teofil Teaha, Dana-Mihaela Zamfir

Membri din străinătate:

Gheorghe Caragiani (Italia), Michel Contini (Franța), Lars-Erik Edlund (Suedia), Manuel González González (Spania), Lorenzo Massobrio (Italia), Wolfgang Viereck (Germania).

Nr. XXIV – XXVI, 2005 – 2007

Aniversări:

- **Nicolae Saramandu – 65**, p. 5
Gr. Brâncuș, *Nicolae Saramandu la 65 de ani*, p. 9
Lista lucrărilor publicate (1963–2006), p. 11
- **Teofil Teaha – 80**, p. 31
Lista lucrărilor publicate (1951–2006), p. 35

- Andrei Avram, *Considerații fonetice și lexicale cu privire la o concordantă folclorică dacoromâno - istroromână*, p. 41
- Gr. Brâncuș, *Cuvinte din substratul traco-dac în graiul din Oltenia*, p. 51
- Maria Dobre, *Observații privind statutul unor regionalisme fixate în toponimia din Muntenia și Oltenia*, p. 59
- Ohara Donovetsky, *Forme și valori ale supinului în graiurile muntenesti actuale*, p. 67
- Mircea Farcaș, *Palatalizarea labialelor în subdialectul maramureșean*, p. 75
- Andreea-Alexandra Loizo, *Grupurile biconsonantice în poziție inițială de cuvânt. Comparatie între română și greacă*, p. 83
- Maria Marin, *Timpurile indicativului în graiurile dacoromâne actuale (II)*, p. 89
- Maria Mărdărescu-Teodorescu, *Nazala palatală [ń] în graiuri ale limbii române. Analiză acustică*, p. 165
- Iulia Mărgărit, *Unele observații asupra prefixului a- în graiurile românești din Ungaria*, p. 171
- Manuela Nevaci, *Forme și valori ale modurilor nepersonale în aromână*, p. 179
- Daniela Răuțu, *Aspecte ale realizării unor opoziții morfologice la substantive din graiurile dacoromâne*, p. 197
- Adrian Rezeanu, *Terminologia geografică populară în urbanonimie*, p. 213
- Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, *Hărți lingvistice motivaționale*, p. 221
- Teofil Teaha, *Din lexicul latin moștenit în graiurile românești actuale (III)*, p. 229
- Dorin Urișescu, *Încă o generalizare fără suport psihologic în teoria optimalității? (Pe marginea unor hărți din NALR-Crișana)*, p. 255
- Dana-Mihaela Zamfir, *Particularități dialectale ale viitorului în dacoromâna veche. Formele fără v- ale auxiliarului a vrea*, p. 263

Note lexicale

- Iulia Mărgărit, *Note lexical-etimologice*, p. 275

Recenzii și note bibliografice

- Maria Marin, Iulia Mărgărit, *Graiuri românești din Ungaria. Studiu lingvistic. Texte dialectale. Glosar*, Editura Academiei Române, București, 2005, CLXXXIV+273 p.

- (Dana-Mihaela Zamfir, p. 285)
- Manuela Nevaci, *Structura și evoluția formelor verbale în aromână*, Editura Academiei Române, București, 2006, 262 p. (Nicolae Saramandu, p. 300)
- Joan Veny, Lídia Ponce i Griera, *Atles lingüístic del domini català*, Volum II, 2. *El vestit* 3. *La casa i ocupacions domèstiques*. Barcelona, 2003 (Institut d'Estudis Catalans) (Mihaela-Mariana Morcov, p. 302)
- „Phonus”, Forschungsbericht, Institut für Phonetik, Universität des Saarlandes, Saarbrücken, nr. 9, decembrie 2005, 328 p.; nr. 10, februarie 2006, 131 p. (Maria Mărdărescu-Teodorescu, p. 305)
- „Phonology”, Cambridge University Press, vol. 23, nr. 2, 2006, 336 p. (Andreea-Alexandra Loizo, p. 306)
- „Simpozion”. Comunicările simpozionului cercetătorilor români din Ungaria, XI–XIV (2002–2005) (Maria Marin, p. 308)
- Cronică**
- A 39-a reuniune anuală a *Atlasului Limbilor Europei (ALE)*, 18-21 mai 2006, Dubrovnik (Carmen Ioana Radu, p. 315)
- Indice** (Daniela Răuțu, Dana-Mihaela Zamfir), p. 319

ARTICOLE APĂRUTE ÎN VOLUME COLECTIVE

- Rodica Zafiu, *L'immaginario della violenza*, în vol. Gisèle Vanhese (coord.), *Deux migrants de l'écriture. Panaît Istrati et Felicia Mihali*, Cosenza, Università della Calabria – Centro editoriale e librario, 2008

ARTICOLE APĂRUTE ÎN ALTE REVISTE

- Mihaela Gheorghe, *Professional Language in Present-Day Romanian*, în „Bulletin of the Transilvania University of Brașov”, Vol. 14 (49), New Series, Series B5 Philology, 2007 (apărut în 2008), p. 733-737.
- Mihaela Gheorghe, *Cronica limbii*, în *Astra: Româna de uz profesional* (ianuarie 2008); *Despre politețe* (februarie 2008); *Principiul cooperării comunicative* (martie 2008); *Maxime ale cooperării conversaționale* (aprilie 2008); *Acte de vorbire* (mai 2008)
- Grupajul *S.O.S. limba română*, în suplimentul *Plus* al revistei „22”, XIX, nr. 20, 13-19 mai 2008, apărut cu sprijinul Consiliului Național al Audiovizualului:
Marius Sala, *Lungul drum spre o limbă română corectă*

Rodica Zafiu: *Criză și normalitate*
Marina Rădulescu Sala: *Capriciile numeralelor și avatarurile tradiției lingvistice*
Blanca Croitor: *Cum recunoaștem o greșeală de exprimare?*
Alexandru Nicolae: *CNA + Academia Română = Poliție lingvistică?!*
Adina Dragomirescu: *Despre lucrurile care trec neobservate*
Irina Nicula: *E senzațional, e incendiar, e total!*
Isabela Nedelcu: *Greșeli în utilizarea prepozițiilor*
Carmen Mîrzea Vasile: *Greșelile cauzate de hipercorectitudine*

RECENZII

Cătălina Vătășescu, *Studii româno-albaneze. Note semantice și etimologice*, București, Editura Academiei Române, 2006, 206 p., în *Revue des études sud-est européennes*, Tome XLV (nr. 1-4), 2007 (apărut în 2008), p. 564-569 (Gabriela Stoica)

PARTICIPAREA LA MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE ÎN PERIOADA IANUARIE-IUNIE 2008

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE ORGANIZATE DE INSTITUT

- Atelier de lingvistică 21 aprilie 2008: – Ioana Vintilă-Rădulescu: *Probleme ale traducerii documentelor UE*
- Atelier de lingvistică 19 mai 2008: – Marina Rădulescu Sala (coordonator de proiect), Blanca-Ileana Croitor, Adina Dragomirescu, Irina-Claudia Nicula, Carmen Vasile: *Servicii de consultanță în cercetarea privind îmbunătățirea calității limbii române din presa audiovizuală – proiect în colaborare între Institutul de Lingvistică și CNA.*

Sunt monitorizate 12 posturi de televiziune și 6 posturi de radio, alese în funcție de audiență, acoperire națională, ponderea emisiunilor informative și de dezbateri, asumarea unui rol cultural și educativ, urmărindu-se transmisiile de la orele de vârf, emisiunile de știri și dezbateri (intervențiile verbale și mesajele scrise – titrări, crawluri) pentru care își asumă

responsabilitatea redactorii și colaboratorii posturilor respective. Rezultatele monitorizării au fost sistematizate în *tabele de erori* (însoțite de indicarea formei corecte) și *liste de greșeli mai puțin evidente* (stridente stilistice, cacofonii, incoerențe provocate de neatenție, termeni vulgari, abrevieri improprie etc.). Raportul trimis CNA este accesibil la adresa: <http://www.cna.ro/REZULTATELE-MONITORIZ-RII,855.html>

- Atelier de lingvistică 9 iunie 2008: – Ana-Maria Barbu:
Reorganizarea site-ului Institutului

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE ORGANIZATE DE ALTE INSTITUȚII

- Colocviul internațional *Relevanța lui Mihai Eminescu în cultura română*, New York, 12 ianuarie 2008

Mariana Neț, *Un compendiu Eminescu pentru secolul 21*

A fost prezentat volumul *Up to the Star. The Life and Work of the Romanian Poet Mihai Eminescu*, Cluj: Echinox, 2000, editat de Andrei Bantaș și Mariana Neț.

- Colloque International *Lexicographie et informatique: bilan et perspectives*, organizat cu ocazia aniversării a 50 de ani de la lansarea proiectului „Trésor de la Langue Française”, Nancy, 23-25 ianuarie 2008

Monica-Mihaela Busuioc, Florin Vasilescu, *Le Trésor de la langue roumaine*

Comunicarea a făcut bilanțul activității de la *Dicționarul limbii române* (DLR), care urmează să fie terminat anul acesta. Odată încheiată redactarea dicționarului, se impune reluarea acestuia într-o nouă ediție, care să beneficieze de informatizarea muncii lexicografice. S-au avut în vedere două direcții: alcătuirea unei arhive electronice de texte, care să cuprindă toate sursele bibliografice utilizate la elaborarea dicționarului, și transpunerea în format electronic a tuturor volumelor din ambele serii (DA și DLR) ale dicționarului. Eforturile colectivului din departamentele de lexicografie și lexicologie și de limbă literară din București s-au concentrat asupra realizării primei direcții. Câștigul imediat al lucrului pe calculator s-a putut deja constata la redactarea literei D (depistarea unor atestări mai vechi decât cele din fișierul manual din arhiva institutului, a unor cuvinte sau sensuri noi etc.). Proiectul de construire a unei arhive electronice de texte și a unui corpus de referință al limbii române, ca resurse lingvistice indispensabile pentru studiul limbii române, se derulează și în cadrul unui

program finanțat de CNCIS. Cea de-a doua direcție este urmărită în cadrul unui consorțiu format din informaticieni și lingviști din trei centre de cercetare: București, Cluj-Napoca și Iași.

- Seminarul Internațional *Instrumente pentru asistarea traducerii*, organizat și coordonat de Direcția de Terminologie și Inginerie Lingvistică a Uniunii Latine, București, 28-29 februarie 2008

Ana Maria Barbu, *Baze de date lexicale: dicționar morfologic, silabisitor, dicționar de valențe verbale*

Au fost prezentate rezultatele a două proiecte de cercetare încheiate – un dicționar morfologic și un silabisitor – și rezultatele parțiale ale unui proiect în curs – un dicționar de valențe verbale, lucrări care se înscriu în preocupările generale de construire a unor resurse lingvistice în format electronic pentru prelucrarea automată a limbii române.

- Colocviul franco-român organizat de Institutul Cultural Român, Toulouse, 28 februarie-3 martie 2008

Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Les anglicismes en roumain: phénomène de mode ou nécessité?*

A fost prezentată, din perspectiva lingvisticii sincronice funcționale, situația anglo-americanismelor din română sub aspectul motivației, circulației și al gradului de asimilare. Corpusul, selectat din presa postcomunistă, a inclus atât anglicisme „necesare” (motivate denotativ sau conotativ-stilistic), cât și anglicisme „de lux” (ca reflex al anglomaniei și snobismului lingvistic). Concluzia analizei – care a evidențiat creativitatea vorbitorilor – a fost că, în etapa actuală, influența engleză contribuie la modernizarea și internaționalizarea lexicului, fără a reprezenta un pericol real pentru identitatea românei ca limbă romanică.

- Conferință la New York University, 3 martie 2008

Mariana Neț (conferențiar invitat), conferința *Urban Identities in Turn of the 19th Century Bucharest*

- Conferință la Penn University, Philadelphia, 21 martie 2008

Mariana Neț (conferențiar invitat), conferința *How We Read Postcards. Postcards and Ideologies*

- Curs pentru traducătorii români de la Comisia Europeană, Bruxelles și Luxembourg, 31 martie-1 aprilie 2008

Ioana Vintilă-Rădulescu, *Tendențe și probleme ale limbii române literare actuale*

Cursul s-a bazat pe întrebările trimise de traducători și pe examinarea unor traduceri efectuate de aceștia și a semnalat unele probleme, stângăcii și greșeli din versiunile românești ale legislației europene.

- *The Linguistic Symposium on Romance Languages (LSRL)*, Urbana, Illinois, USA, 4-6 aprilie 2008

Ion Giurgea, *Romanian Quantitatives and the Trigger of de-insertion*

Au fost examinate construcțiile de tipul *expresie de cantitate + de + grup nominal* în română (tipurile *două sute de copii* și *o mulțime de copii*), arătându-se că motivul inserării lui *de* nu este marcarea cazuală a numelui lexical. A fost propusă o nouă explicație pentru inserarea lui *de*, considerându-l ca o realizare specială a unui centru funcțional de Cantitate, în condițiile în care specificatorul său nu se acordă cu numele lexical.

- Universitatea Paris XII – Val de Marne, 14-18 aprilie 2008

Isabela Nedelcu, *Linguistique comparée: l'expression du partitif en roumain et en français*

Comunicarea a tratat, în perspectivă contrastivă (depășind uneori comparația dintre română și franceză, prin extinderea analizei la limba italiană și la engleză), două aspecte: 1) partitivul în grupul nominal complex, mai exact, construcțiile partitive conținând două grupuri nominale (*unul dintre copii* „l'un des enfants”); 2) partitivul în grupul verbal, mai exact, structura din română *verb + prepoziție partitivă + GN* (*Beau din acest vin*. „Je bois de ce vin.”) și structura din franceză *verb + GN* constituit dintr-un nume însoțit de articolul partitiv (*Je bois du vin*).

- *The 18th Colloquium on Generative Grammar (CGG)*, Lisabona, 17-19 aprilie 2008

Ion Giurgea (coautor Carmen Dobrovie-Sorin), *Pronominal Possessors and Feature Uniqueness*

S-a propus o explicație pentru alternața între forme cu acord și forme de genitiv din paradigmele pronomelor posesive într-un mare număr de limbi indo-europene (printre care și româna: *meu, tău* vs. *lui* etc.), bazată pe principiul care interzice ca unul și același centru (atom sintactic) să posede două instanțe ale aceleiași trăsături, una inerentă și una copiată prin acord, și pe principiul potrivit căruia nu doar cazul, ci și acordul poate realiza legitimarea formală a expresiilor nominale.

- Universitatea Paris-Est Marne-la-Vallée, 26 aprilie-1 mai 2008
 Ana-Maria Barbu, *The Conjugation of the Romanian Verbs*
 Au fost prezentate modalitatea de obținere a paradigmelor verbale complete prin mijloacele lingvisticii computaționale și inventarul tipurilor de flexiune verbală și al tipurilor de alternanță consonantică și vocalică din rădăcină.

- Primul Congres Internațional de Neologie a Limbilor Romanice (CINEO), Barcelona, 7-10 mai 2008
 Marius Sala – membru în Comitetul de onoare
 Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Un aspect socio-linguistic de la néologie: la féminisation des noms de profession en roumain contemporain* (poster)
 Domnița Tomescu, *Les néologismes déonomastiques* (poster)
 Ioana Vintilă-Rădulescu (membră în Comitetul științific), *Les emprunts roumains à l'anglais dans une perspective romane*
 Rodica Zafiu, *Les diminutifs: création spontanée et pression des modèles culturels*

- Reuniunea Comitetului Realiter, Adunarea generală a membrilor Realiter (Rețeaua Panlatină de Terminologie), Reuniunea de lucru a proiectului Neorom, Barcelona, 7-10 mai 2008
 Ioana Vintilă-Rădulescu, reprezentanta României în Realiter și Neorom

- Al 41-lea Simpozion internațional al *Atlasului Limbilor Europei*, Institute of Linguistic and Literature, Academy of Science of Albania, Durrës, 8-10 mai 2008 (organizator Nicolae Saramandu, președintele ALE)
 Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, Carmen Ioana Radu: *Harta Cahier*, vol. 9, *Atlas Linguarum Europae*

- Conferința internațională de studii interculturale și comparatism *Spații culturale și fond arhaic*, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale – Maramureș, Facultatea de Litere a Universității de Nord, Baia Mare, 8-10 mai 2008
 Iulia Mărgărit, *Trăsături arhaice în limba comunităților românești de la est de Bug, Ucraina*

Dana-Mihaela Zamfir, Daniela Răuțu, *Considerații privind cronologia alterărilor radicalului și a modificării flexiunii verbului a scuiipa „cracher”*

- Seminarul Internațional *Encounter charms / Begegnungssegen*, Universitatea din Tartu (Estonia), 8-11 mai 2008

Emanuela Timotin, *Malefic Agents in Romanian Historiolas*

A fost urmărit modul de reprezentare a agenților malefici în descântece românești conservate în manuscris sau colectate de folcloriști.

- Colocviul internațional *Latinitate – romanitate – românitare*, ediția a VII-a, Târgoviște, 9-11 mai 2008

Anca Cristina Halichias, *Fraxineam portam fructicosaque moenia rides? Pectora Romulidum moenia firma satis*

Pornind de la analiza filologică a unui distih elegiac scris în limba latină la sfârșitul secolului al XVIII-lea și afișat de autoritățile militare ale regimentelor românești de graniță pe poarta de intrare în Sângeorz, cu scopul de a-i încuraja pe viitorii recruți, autoarea încearcă să îl identifice pe autorul acestei inscripții.

- Colocviul *Word Meaning in Argumentative Dialogue*, Asociația Internațională pentru Analiza Dialogului (I.A.D.A.), Milano, 15-17 mai 2008

Mihaela Gheorghe (în colaborare cu Răzvan Săftoiu și Stanca Măda), *Decision-Making Process in some Romanian Workplace Meetings*

Ședințele reprezintă una dintre cele mai importante modalități prin care se poate lua o decizie. Indiferent de numărul de participanți, cadru (planificat sau spontan) și stil (formal sau informal), ele reclamă utilizarea unor strategii de comunicare în acord cu statutul participanților și cu scopurile acestora. Pe baza înregistrării audio a două ședințe, sunt identificate *strategiile argumentative* la care recurg participanții pentru a-și atinge obiectivele, insistându-se asupra tiparelor specifice cadrului profesional românesc actual. S-au avut în vedere argumentarea emotivă în conversație și uzul strategic al apelului la regulamente în dialogul argumentativ.

Liliana Hoinărescu, *Le rôle de la référence personnelle dans l'interaction: le cas du roumain*

Comunicarea examinează funcțiile pragmatice ale referinței personale în interacțiune, utilizând corpusul de română vorbită coordonat de Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Interacțiunea verbală în limba română actuală. Corpus*

(selectiv). *Schiță de tipologie*, București, Editura Universității din București, 2002.

- Masa rotundă organizată de European Study Group of 19th Century American Literature, Istanbul, 16-17 mai 2008

Masa rotundă a reunit membrii Grupului înființat în 2006 la Poznan, Polonia, care se întrunește anual în alt centru universitar din Europa și discută opera câte unui autor american „minor” din secolul al XIX-lea, ales cu un an înainte.

Mariana Neț, *Humor in 19th Century American Fictional Discourse: Phebe Carey, a minor writer?*

- Colocviul *Histories into Text* organizat de Asociația Română de Americanistică și Comisia Fulbright, București, 22-24 mai 2008

Mariana Neț, *New York As It Was. Reading Notes of 19th Century New York City Guides*

Au fost analizate ghidurile orașului New York din 1807-1913, fiind scoase în evidență principalele caracteristici ale stilurilor de viață urbane de atunci și de acum, în încercarea de a obține o imagine a New Yorkului și a felului în care era perceput acesta în secolul al XIX-lea.

- A VI-a Ediție a Congresului Internațional *Repere de identitate în context european*, Facultatea de Litere a Universității din Pitești, 23-25 mai 2008

Liliana Agache, *Contribuții privitoare la circulația unor regionalisme moldovenești din prima jumătate a secolului al XVII-lea*

Sunt analizate câteva aspecte semantice surprinse la nivelul terminologiei juridice și administrative aflate în circulație în secolul al XVII-lea, termeni selectați exclusiv din documente private, oficiale sau nu. Concluzia este că, încă de la începutul secolului al XVII-lea, exista o terminologie specializată pentru aceste domenii la care accedau în primul rând scribii instruiți și apoi persoanele mai puțin instruite, terminologie recunoscută ca aparținând normei regionale în registrul funcțional al limbii.

Gheorghe Chivu, *Lexiconul de la Buda – primul dicționar modern al limbii române*

Autorul își propune să demonstreze că Lexiconul de la Buda este prima lucrare lexicografică modernă a limbii române, cu nimic mai prejos decât dicționarele consacrate, în aceeași epocă, altor limbi europene.

Mihaela Popescu, *Gestionarea citatelor în presa scrisă românească. Problematika surselor*

Se discută câteva aspecte semantico-pragmatice legate de una dintre instanțele comunicative implicate în actul citării, și anume sursa. S-a atras atenția asupra problemelor legate de identitatea surselor și s-a propus o clasificare a acestora în funcție de referent și de felul în care jurnalistul o denuște, în mod exact sau vag. Astfel, s-a realizat o ierarhie a surselor, de la sursa sigură, numită cu toate datele necesare identificării, până la sursa menționată în modul cel mai ambiguu, punându-se în evidență efectele pe care aceste moduri de citare le au în planul receptării.

Maria Stanciu-Istrate, *Despre sensurile uitate ale unor cuvinte din limba română contemporană*

Se scot în evidență sensurile uitate ale unor cuvinte din vocabularul activ al limbii române contemporane, stabilindu-se modalitățile și mecanismele prin care semnificația etimologică a unor asemenea termeni a suferit transformări, fie ele viabile sau efemere.

- Conferința *Language, Resources and Evaluation*, Marrakech, Maroc, 26-31 mai 2008

Ana-Maria Barbu (referent anonim în procesul de selecție a lucrărilor), *Romanian Lexical Data Bases – Inflected and Syllabic Forms Dictionaries* (poster)

Sunt descrise două baze de date destinate prelucrării limbajului natural cu ajutorul calculatorului și care conțin cuvintele inventariate în DOOM 1982 cu flexiune completă și formele flexionare despărțite în silabe.

- The International Conference *From the National Pantheon to the European Pantheon: Identity Discourses and Cultural Diversity*, Facultatea de Litere a Universității de Petrol și Gaze din Ploiești, 29-31 mai 2008

Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Le „romglais” des médias: quel impact sur l’identité du roumain actuel?*

Pe baza unui corpus extras din mass-media scrisă și audio-vizuală de după 1990 au fost examinate aspecte socioculturale și sociolingvistice ale influenței engleze în româna actuală, stabilindu-se similitudini cu fenomenul „franglais” din anii '60. Deși împrumuturile recente își păstrează, de regulă, grafia și pronunția din limba-sursă, s-a demonstrat că procesul de adaptare morfologică, evoluțiile semantice și capacitatea derivativă denotă puterea românei de a asimila anglicismele, conform specificului său de idiom neolatin.

- Simpozionul Național *Cartea cărților*, ediția a IX-a, organizat de Mitropolia Banatului, Biblioteca Centrală Universitară „Romulus Todoran”, Timișoara, 30 mai 2008

Gheorghe Chivu, *Didahiile lui Antim Ivireanul și înnoirea limbajului predicii românești*

Autorul argumentează ideea că, în predicile lui Antim, limbajul religios a fost înnoit cu elemente (forme și structuri) ce provin indiscutabil din cultura laică, într-o simbioză fără precedent în scrisul vechi românesc.

- Conferința anuală (ediția a X-a) a Catedrei de limba engleză a Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, 5-7 iunie 2008

Ion Giurgea, *Pronouns and gender*

Au fost discutate interpretarea genului la pronumele definite, mai cu seamă a genului neutru, și statutul formelor pronominale „cu interpretare neutră”, folosite pentru antecedenti care nu sunt subsumați unui concept nominal, în limbile cu două genuri *masculin* vs. *feminin*. Observând că româna se comportă, în această privință, ca limbile cu două genuri, s-au examinat posibilitățile de formalizare a ideii că neutrul din română reprezintă o clasă nominală de acord, și nu o valoare a trăsăturii formale de gen.

Alexandru Mardale, *Alternanța dintre grupurile prepoziționale și cazul morfologic în limba română*

Scopul prezentării a fost de a descrie și a inventaria condițiile în care se folosesc, în română, cazurile morfologice oblice (mai precis, genitivul și dativul) și grupurile prepoziționale zise „funcționale” introduse de una dintre prepozițiile *a*, *de* sau *la*. S-a schițat o posibilitate de analiză care se bazează pe o serie de corelații morfosintactice și semantice ale expresiilor nominale susceptibile de a fi marcate de unul dintre cele două tipuri de marcaj (prepozițional sau cazual).

- Ședința comemorativă *Teresa Ferro – In memoriam*, organizată de Istituto Italiano di Cultura, Academia Română, Università di Udine, Università di Catania, 6 iunie 2008:

Marius Sala, *Teresa Ferro (1956-2007)*

- Reuniunea Comitetului Internațional de Redacție al *Atlasului Lingvistic Romanic (ALiR)*, Madrid, 9-12 iunie 2008

Nicolae Saramandu (vicepreședinte ALiR), *Pregătirea volumului al III-lea al „Atlasului Lingvistic Romanic”*

- Sesiunea științifică internațională *Regional / universal în limbă și literatură*, Alba Iulia, 13-14 iunie 2008

Liliana Agache, *Note asupra circulației câtorva termeni regionali moldovenești din secolul al XVII-lea*

Lucrarea își propune să analizeze diverse aspecte semantice și de evoluție surprinse la nivelul lexicului, extrase din texte moldovenești private scrise între 1601 și 1650. Se face analiza originii lexemelor, se marchează cadrul semantic în care se găsesc, teritoriul lingvistic, modul de formare a fiecăruia, aria de difuzare și posibilitățile de expansiune în timp și în spațiu. Sunt supuși analizei termeni utilizați foarte frecvent în actele de vânzare-cumpărare, de donație, testamente etc., în general acte cu valoare oficială, intenția autoarei fiind de a demonstra că graiul moldovenesc din secolul al XVII-lea se regăsește, într-o oarecare măsură, la nivelul lexicului regional moldovenesc actual.

- Seminarul internațional *Intelectualii și artiștii pentru plurilingvism și diversitate culturală*, organizat de Delegația Permanentă a României pe lângă UNESCO, în colaborare cu *Observatorul European al Plurilingvismului*, Paris, 23 iunie 2008

Marius Sala, expunere

- Conferința *Probleme de teorie și istorie ale limbilor romanice*, dedicată memoriei lingvistei N. A. Katagoșcina, organizată de Catedra de limbi romanice a Universității Regionale de Stat, Moscova, 24-25 iunie 2008

Liliana Agache, *Entre traduction et réécriture dans l'œuvre de Panaït Istrati*

Lucrarea urmărește să expună maniera în care un autor care semnează o operă bilingvă poate fi în egală măsură cel care traduce și cel care rescrie un text dintr-o limbă într-alta, fără ca acest lucru să poată fi stabilit cu ușurință. Este cazul operei *Moș Anghel*, în care Panaït Istrati scrie lăsându-se furat de textul din limba franceză. Autorul caută inițial echivalențe românești care să corespundă intenției sale artistice, traduce fără nicio nuanțare, pentru ca apoi să reformuleze, dând în final versiunii românești un aspect propriu aproape intraductibil. Modificările care se produc la nivelul textului nu sunt de natură structurală, ci se manifestă mult mai complex, angajând un schimb de perspectivă care modifică profund enunțul în limba în care se traduce.

Alexandru Mardale, *Elemente de analiză a acuzativului prepozițional în limbile romanice:*

Pomind de la ierarhia factorilor care influențează apariția mărcii de acuzativ înaintea obiectului direct, s-a pus în evidență, în prima parte a prezentării, care sunt asemănările și mai ales deosebirile dintre limbile romanice care prezintă acest fenomen (în speță, româna, spaniola și sarda). A fost propusă o generalizare pentru a explica apariția mărcii de acuzativ prepozițional. Dat fiind că fenomenul în discuție este foarte eterogen și fluctuant (nu numai în cele trei limbi citate, ci și în cadrul unei limbi date), această generalizare este minimală și negativă: acuzativul prepozițional nu poate apărea cu obiectele directe nonreferențiale (altfel spus, care denotă proprietăți).

Mihaela-Mariana Morcov, *Noms d'animaux du latin aux langues romanes*

Au fost analizate din punct de vedere lexical și semantic inovațiile și elementele de continuitate care definesc numele romanice de animale în raport cu lexicul specializat pentru denumirea faunei în limba latină.

Maria Stanciu-Istrate, *Câteva considerații asupra calcurilor apărute în limba română veche*

Primele calcuri lingvistice apărute în limba română puteau fi determinate, mai ales, de dogma cuvântului sfânt. În același timp, sărăcia vocabularului de la acea dată îi pune pe traducători în imposibilitatea de a găsi corespondențe identice în limbă. Consecința a fost crearea unor termeni nespecifici pentru română, rezultați din alăturări dintre cele mai bizare, mai ales în ceea ce privește cuvintele compuse. Aceste alăturări erau date de modele întâlnite îndeosebi în texte slavone sau grecești. Acele calcuri care au reușit să se mențină în vocabularul românesc până astăzi au beneficiat de suportul oferit ulterior de modele din limbile latino-romanice. Trecerea unora dintre termenii calchiați într-un alt registru stilistic decât cel religios a contribuit la păstrarea lor în limbă.

SCHIMBURI INTERACADEMICE

- Nicolae Saramandu

În perioada 12-26 mai 2008 a efectuat cu chestionarul NALR anchete de teren la aromânii din Albania pentru *Atlasul lingvistic aromân* (ALAR) și a înregistrat texte dialectale din 6 localități.

- Victor Celac

În perioada 2-6 iunie 2008, în cadrul schimbului interacademic dintre Academia Română și Academia de Științe a Republicii

Moldova (Institutul de Filologie), au fost discutate proiectele de cercetare ale sectorului de Lexicografie și lexicologie din Institutul de Filologie din Chișinău, respectiv din Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan–Al. Rosetti” din București; colegii de la Chișinău au manifestat un deosebit interes față de problema utilizării resurselor electronice în lexicografia modernă.

- Maria Marin, Iulia Mărgărit

În perioada 10-14 iunie 2008, cu sprijinul Institutului de Lingvistică al Academiei Ungare de Științe din Budapesta, au efectuat cercetări științifice constând în înregistrări de texte de la etnici români, intelectuali, originari din localități studiate în anii anteriori (Chitighaz, Cenadul Unguresc, Bătania, Apateu), stabiliți (prin profesie) în Budapesta.

- Liliana Agache

În perioada 21 iunie-6 iulie 2008 a efectuat o deplasare pe baza acordului interacademic dintre Academia Română și Academia Rusă de Științe. În urma discuțiilor privitoare la posibilitatea încheierii unui acord de colaborare între institutul nostru și Universitatea de Stat din Moscova, s-a propus realizarea unui proiect comun, care să-i implice în primul rând pe cercetătorii tineri. Un alt scop al deplasării a fost cercetarea unor manuscrise românești ori traduceri din perioada 1700–1800, aflate la Biblioteca de Stat și la Muzeul de Istorie din Moscova

CONFERINȚELE ACADEMIEI ROMÂNE

Ciclul *Limba română și relațiile ei cu istoria și cultura românilor*

- 28 februarie 2008: Manuela Nevaci – *Codex Dimonie în literatura aromână veche*

La mai bine de un secol de când Gustav Weigand a publicat *Codex Dimonie* în „Jahresbericht” nr. IV–VI, 1894–1899, puține exemplare din această revistă se mai găsesc în România, astfel încât cea mai importantă colecție de texte religioase aromânești de la sfârșitul secolului al XVIII-lea a devenit o raritate. Așa cum a reieșit din analiza făcută de Th. Capidan, textul editat de Weigand și de elevul său Paul Dachselt nu este lipsit de greșeli de transliterație. La aceasta se adaugă inconsecvența cu care sunt redată anumite

sunete. Având în vedere că textul e greu accesibil și dată fiind importanța lui excepțională pentru studiul aromânei, se impune reeditarea lui.

- 6 martie 2008: Daniela-Luminița Teleoacă – *Limbajul bisericesc actual între tradiție și inovație. Observații asupra a două texte de învățătură creștină*

În conferință se prezintă o cercetare lingvistică comparativă a două texte de exegeză creștină, *Învățătură de credință creștină ortodoxă* (1992) și *Catehismul Bisericii Catolice* (1993), cu limitare la compartimentul lexico-semantic. Analiza are în prim-plan cuvinte ale limbii laice, dar nu ignoră nici o serie de aspecte legate de terminologia religioasă actuală a limbii române. S-au avut în vedere: glosarea neologismelor în textul catihetic actual; concurența neologismelor cu termeni din fondul vechi al limbii; arhaisme (lexicale și semantice); elementul popular/regional; exprimarea perifrastică; tautologia; problema substituțiilor lexicale determinate de evoluția semantică a unor termeni.

- 17 aprilie 2008: Adriana Stoichițoiu-Ichim – *Terminologia modei în româna actuală*

Conferința a fost consacrată *împrumuturilor recente de origine anglo-americană din domeniul modei*. Corpusul – selectat din mass-media și din publicații adresate publicului larg – a fost examinat sub aspect funcțional, etimologic și semantic, evidențiindu-se un număr important de termeni neînregistrați în dicționarele românești. Aceștia aparțin *vocabularului general al modei* (anglicisme cu un grad mai redus de specializare sau chiar de uz general, „atrase” în limbajul modei din lexicul comun, care nu exclud polisemia și sinonimia, sau *vocabularului specializat (tehnic) al modei* – termeni monosemantici, cu valoare denotativă, împrumutați pentru a denumi referenți specifici din domeniul modei, având, de regulă, circulație internațională.

- 24 aprilie 2008: Rodica Zafiu – *Există, în româna actuală, un „registru ironic”?*

Întrebarea din titlul conferinței conține o anumită exagerare, menită să atragă atenția asupra unui fenomen caracteristic pentru româna actuală: numărul mare de exemple de ironie lexicalizată. Ca fenomen esențialmente discursiv, pragmatic, ironia – enunțare neasumată, mimată prin dedublare enunțiativă – este ambiguă și decodabilă doar în context. Există totuși mărci ale ironiei, semnale de recunoaștere – și chiar termeni folosiți constant cu valoare ironică (nu neapărat și depreciativă). Sursa tradițională de termeni ironici (sinonime diferențiate evaluativ) o constituie arhaisme, chiar la nivel gramatical (antepunerea posesivului, dativul posesiv adnominal); la

acestea se adaugă registrul substandard, limbajul copiilor, intertextualitatea etc. Stilul colocvial, extins astăzi în comunicarea publică, privilegiază atitudinea ironică, secvențe întregi de text fiind compuse din elemente marcate ironic. Fenomenul, explicabil prin tensiuni și rupturi ale istoriei culturale românești, e încă insuficient asimilat de lexicografie și traductologie.

- 29 mai 2008: Andra Șerbănescu Vasilescu – *Stiluri culturale de a comunica. Studiu de caz: cultura română*

Pentru a pune în evidență stilul de a vorbi al românilor, autoarea a corelat dimensiunile variației culturale cu mai multe variabile discursive: progresia tematică și patternurile discursive, construcția argumentației și a persuasiunii, performarea actelor de vorbire, funcționarea maximelor cooperării și a principiului politeții, relațiile consensuale/conflictuale dintre participanți, particularitățile semnalelor fatice. Analiza s-a făcut pe două corpusuri de română vorbită actuală: Dascălu-Jinga 2002; Ionescu Ruxăndoiu 2002.

- 19 iunie 2008: Gabriela Pană Dindelegan – *Particularități ale flexiunii substantivale în româna actuală*

S-au prezentat tendințele și direcțiile de evoluție sub aspectul *ponderii claselor de flexiune* (global, pentru întreaga flexiune, dar și diferențiat, pentru categoria de număr și cea de caz). Cele mai multe tendințe continuă direcții mai vechi, altele, mai puține, sunt de dată recentă sau, mai bine spus, se pun în evidență cu mai mare claritate în uzul actual/recent al limbii.

GRANTURI ȘI PROIECTE CÂȘTIGATE PRIN COMPETIȚIE

– *Bază de date sintactico-semantică în format XML: valențele combinatorii ale verbelor românești în reprezentare HPSG*, grant CNCSIS nr. 1156/2005.

Coordonator: Ana-Maria Barbu; **colectiv:** Blanca-Ileana Croitor, Irina-Claudia Nicula, Carmen Vasile

– *Realizarea unei infrastructuri pentru baze de cunoștințe multilingve privind corespondențe lingvistice între limba română și limbile de circulație internațională (LINCOR)*, proiect PNCDI nr. 11058 /16.09.2007.

Coordonator: Ana-Maria Barbu; **colectiv:** Victor Celac, Antonia-Ferihan Ciolac, Teodora Codiță, Blanca-Ileana Croitor, Adriana Marinescu, Irina-Claudia Nicula, Andreea-Georgiana Șovar, Carmen Vasile, Ioana Vintilă-Rădulescu.

– *Dicționarul tezaur al limbii române în format electronic (eDTLR)*, 8238 CNMP 1696/2007, contract 91_013/18.09.07.

Director de proiect: Dan Cristea; **responsabil de proiect** pentru Institutul de Lingvistică: Marius Sala; **colectiv:** Ana-Maria Barbu, Monica-Mihaela Busuioc, Victor Celac, Ionuț Geană, Cătălina Mărănduc, Doru Mihăescu, Nicoleta-Anca Mihai, Anabella-Gloria Niculescu Gorpin, Andreea-Georgiana Șovar, Monica Vasileanu, Ioana Vintilă-Rădulescu.

– *Concepția, proiectarea și implementarea unui pachet de aplicații lingvistice pentru analiza și prelucrarea textelor scrise în limba română (PALIROM; 2007–2010)*, proiect PNCDI nr. 54 / 26.09.2007.

Coordonatori: Ana-Maria Barbu, Ștefan Diaconescu; **colectiv:** Victor Celac, Antonia-Ferihan Ciolac, Teodora Codiță, Blanca-Ileana Croitor, Adriana Marinescu, Irina-Claudia Nicula, Anabella-Gloria Niculescu Gorpin, Andreea-Georgiana Șovar, Carmen Vasile, Ioana Vintilă-Rădulescu

– *Corpus de referință al limbii române pentru constituirea de dicționare academice*, proiect CNCSIS 1215/2007, contract 72/16.05.07, CNR –92000.

Director de proiect: Monica-Mihaela Busuioc; **colectiv:** Ana-Maria Barbu, Alina Andreea Băileșteanu, Victor Celac, Ionuț Geană, Liliana Hoinărescu, Mihaela Marin, Adriana Marinescu, Cătălina Mărănduc, Nicoleta-Anca Mihai, Raluca-Mihaela Nedea, Carolina Popușoi, Florin Vasilescu

– *Funcționare discursivă și gramaticalizare în limba română veche*, grant CNCSIS nr. 1629/2007.

Coordonator: Rodica Zafiu; **colectiv:** Blanca-Ileana Croitor, Andreea Dinică, Adina Dragomirescu, Claudia-Mariana Ene, Mihaela-Isabela Nedelcu, Gabriela Pană Dindelegan, Camelia Stan, Gabriela Stoica, Andra Șerbănescu Vasilescu

– *Silabisitor*, proiect personal finanțat de Institutul Limbii Române, contract nr. 8/10.06.2005.

Autor: Ana Maria Barbu

– *Studii de consultanță în cercetarea privind îmbunătățirea calității limbii române din presa audiovizuală*, proiect comun cu CNA.

Coordonatori: Rodica Zafiu, Marina Rădulescu Sala; **colectiv:** Blanca-Ileana Croitor, Andreea Dinică, Adina Dragomirescu, Mihaela-Isabela Nedelcu, Irina-Claudia Nicula, Carmen Vasile

Participarea la proiecte ale altor instituții

– Ana Maria Barbu: EURO-MOBIL II, nr. 225825-CP-1-2005-1-FR-LINGUA-L2, 2005-2007, proiect european reunind echipe din Franța, Finlanda, Portugalia, Cehia, Polonia și România

– Cristina-Ioana Dima Grigore: *Repere și valori în medievalitate*, grant AT, nr. 1008 CNCSIS

– Doina-Paula Doroftei: *Toponimia mitică europeană. Glosar și bază de date interactivă pentru studiul toponimelor cu relevanță mitologică din spațiul greco-latin*, proiect CNCSIS ID_949/2007, Universitatea din București, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

– Mihaela Gheorghe (director de proiect): *Limbajul profesional în româna actuală. Tipare lingvistice și structuri discursive* – grant CNCSIS – PN II, Idei (ID_142), 2007-2010

– Mihaela Gheorghe: *Limbaaj instituțional și comunicare interculturală în firme mixte din România*, grant CNCSIS tip A, cod 1052

– Mihaela Gheorghe: *Modele teoretice și aplicații pentru receptarea diferențiată a operelor literare ale scriitorilor români*

canonici, în conformitate cu reforma curriculară pe cicluri de învățământ liceal, grant CNCSIS tip A

– Mihaela Gheorghe: *Bază teoretică de date pentru studiul interdisciplinar al fenomenelor culturale contemporane. Tendințe actuale în științele socio-umane și creația literar-artistică. Teme și concepte postmoderne*, grant CNCSIS tip A 918.

– Liliana Ionescu Ruxăndoiu (coordonator pentru România), Andra Șerbănescu Vasilescu (participantă): proiectul internațional INTERPARDE – *Interdisciplinary perspectives on parliamentary discourses in Europe: Between national identity and intercultural dialogue*

– Mariana Neț: proiectul *ODISEI (Omogenizare, Identitate, Diversitate. Societate Europeană și Integrare)*, Universitatea din București, Facultatea de Limbi Străine, Centrul de excelență pentru studiul identității

– Manuela Nevaci: *AMPER-ROM (Atlas Multimédia Prosodique de l'Espace Roman)*, proiect tip A, grant CNCSIS 365/2007 anexa 5/7, inițiat de Institutul de Lingvistică „Al. Philippide” din Iași

– Manuela Nevaci: *Multilingvism și dialog intercultural în Uniunea Europeană. O viziune românească*, proiect SPOS derulat de Institutul European cu fonduri europene

– Gabriela Pană Dindelegan: proiectul *A Concise Comparative Grammar of Modern Balkan Languages* al Royal Flemish Academy of Belgium for Science and the Arts, 2008–2009

– Andra Șerbănescu Vasilescu: Elaborarea unor materiale multimedia de învățare a limbii române, grantul internațional *Apprentissage pour des professionnels des langues de l'Europe Centrale (APLEC)*, grant nr. 229790-CP-1-2006-1-FR-Lingua-L2, Centrul pentru proiecte europene socio-umane (CEPES-IITL) și Universitatea din Nancy, finanțat de UE în cadrul programului Socrates Lingua

– Domnița Tomescu (coordonator): *Limbaajul politic românesc actual*, Universitatea de Petrol și Gaze Ploiești

Burse doctorale CNCSIS

- Adina Dragomirescu, *Ergativitatea. Structuri sintactice la limita dintre tranzitiv și intransitiv*
- Ionuț Geană, *Verbe construite prepozițional*
- Carmen Ioana Radu, *Aspecte ale comunicării conflictuale în româna actuală*

BURSE

- Mariana Neț: bursă Fulbright la New York University (1 octombrie 2007–31 martie 2008)
- Emanuela Timotin: bursă de studiu oferită de *Agenția Universitară a Francofoniei, Biroul pentru Europa Centrală și Orientală*, pentru pregătirea tezei de doctorat *Les paroles guérisseuses. Les incantations roumaines manuscrites (XVIIe – XIXe siècles)* la Universitatea Stendhal – Grenoble III, sub conducerea prof. Philippe Walter (ianuarie – martie 2008)

DOCTORAT

TEZE DE DOCTORAT SUSȚINUTE ÎN STRĂINĂTATE

- Ion Giurgea, *Recherches sur la structure interne des pronoms et des groupes nominaux sans nom exprimé*, aprilie 2008 – Université Paris 7

SUSȚINEREA UNOR TEZE DE DOCTORAT

Conducător științific Gabriela Pană Dindelegan (la Universitatea din București):

- Andreea Radu, *Categoria reflexivului în limba română*, februarie 2008 (referent: Mihaela Gheorghe)
- Isabela Nedelcu (Institutul de Lingvistică din București), *Categoria partitivului în limba română*, februarie 2008 (referent: Mihaela Gheorghe)

– Melania Roibu, *Mijloace lingvistice de realizare a funcției metacomunicative în limba română*, iunie 2008 (referente: Laurenția Dascălu Jinga, Adriana Stoichițoiu-Ichim, Domnița Tomescu)

– Dana Niculescu, *Categoria posesivului în limba română*, iunie 2008 (referente: Mihaela Gheorghe, Camelia Stan)

Conducător științific Mile Tomici (la Universitatea „Ovidius”, Constanța):

– Camelia Alibec, *Fitonime și zoonime în onomastica dobrogeană*, aprilie 2008

– Manuela Stroescu, *Argoul în comunicarea interlopă dobrogeană*, mai 2008

– Anca Sîrbu, *Elemente germane în onomastica dobrogeană*, mai 2008

– Steliana Ceara, *Nașterea, nunta și înmormântarea în terminologia românească*, mai 2008

– Lavinia Mocanu, *Nume de locuri în Moldova atestate în secolele al XV-lea–al XVII-lea*, iunie 2008

– Nina Macarov, *Structura lexicală a graiurilor rusești-lipovenesti din Dobrogea*, iunie 2008

– Nicoleta Constantinescu, *Unitățile de măsură în dicționarele limbii române și în glosarele regionale*, iunie 2008

PRESUSȚINEREA UNOR TEZE DE DOCTORAT

Conducător științific Liliana Ionescu-Ruxăndoiu (la Universitatea din București)

– Carmen Ioana Radu (Institutul de Lingvistică din București), *Aspecte ale comunicării conflictuale în româna actuală*, iunie 2008

Conducător științific Ioana Vintilă-Rădulescu (la Institutul de Lingvistică din București)

– Mariana Vârlan (Târgoviște), *Derivarea sufixală nominală în româna actuală*, iunie 2008

CERCETĂTORI MEMBRI ÎN COMITETE DE REDACȚIE ȘI ÎN ORGANISME ȘTIINȚIFICE INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE

Membri în comitetele de redacție ale unor reviste de specialitate interne și internaționale (pentru revistele pregătite în institut v. mai sus):

- Gheorghe Chivu: *Limba română*, Chișinău
- Mariana Neț: *Atelier de traduction*, Suceava; *S – European Journal for Semiotic Studies*, Viena
- Marina Rădulescu Sala: *Atelier de traduction*, Suceava
- Marius Sala: *Dacoromania*, Cluj-Napoca; *Atelier de traduction*, Suceava; *Anuario de filología hispánica*, Spania; *Lexis*, Peru; *Iberoromanica*, Germania
- Nicolae Saramandu: *Limbă și literatură*, București; *Philologica Jassyensia*, Iași; *Dialectologia et Geolinguistica*, Roma/Bamberg; *Revista de lingvistică și știință literară*, Chișinău
- Domnița Tomescu: *Rivista italiana di onomastica*, Roma

Membri în organisme științifice interne și internaționale

- Gr. Brâncuș: membru corespondent al Academiei Române
- Victoria Neagoie: Societatea Internațională de Dialectologie și Geolingvistică (SIDG)
- Mariana Neț: Comisia 6 CNCSIS (Științe sociale); Comisia CNATDCU pentru confirmarea titlurilor de profesor universitar, conferențiar universitar, cercetător științific gradul I, cercetător științific gradul II; Academic Biographical Institute (ABI) Research Board of Advisors (SUA); Executive Committee of the International Association for Semiotic Studies (IASS/AIS)
- Manuela Nevaci: Secretariatul General și Comitetul Național Român al *Atlasului limbilor Europei*; Societatea Internațională de Dialectologie și Geolingvistică (SIDG); Deutsche Balkanromanisten-Verband

- Gabriela Pană Dindelegan: membru corespondent al Academiei Române; Comisia CNATDCU pentru confirmarea titlurilor de doctor și a calității de IOSUD
- Carmen Ioana Radu: Secretariatul General și Comitetul Național Român al *Atlasului limbilor Europei*
- Marius Sala: vicepreședinte al Academiei Române; Plenul Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU); Comisia de cultivare a limbii române a Academiei Române (președinte); Asociația de Lingvistică și Filologie a Americii Latine (ALFAL); Biroul *Société de linguistique romane* (membru de onoare); Comitetul Internațional Permanent al Lingviștilor (CIPL); directorul Biroului din România al Uniunii Latine
- Nicolae Saramandu: președinte al Comitetului Internațional al *Atlasului limbilor Europei*; vicepreședinte al *Atlasului lingvistic romanic*; vicepreședinte al Societății Internaționale de Dialectologie și Geolingvistică (SIDG); Deutsche Balkanromanisten-Verband
- Camelia Stan: președinta Comitetului București al Societății internaționale de studii italiene „Dante Alighieri”
- Andra Șerbănescu Vasilescu: Comisia de cultivare a limbii române a Academiei Române; International Association for Dialogue Analysis
- Ioana Vintilă-Rădulescu: membră în Consiliul consultativ al cercetării științifice (Comisia de evaluare), Comisia de cultivare a limbii române, Comisia pentru terminologie științifică și tehnică ale Academiei Române; reprezentanta limbii române în Biroul *Réseau panlatin de terminologie* (Realiter) și în *Réseau international francophone d'aménagement linguistique* (Rifal); vicepreședintă a TermRom

SERVICIUL DE CONSULTANȚĂ PE INTERNET

Serviciul de consultanță lingvistică este disponibil pe site-ul Institutului (www.lingv.ro) și este adresat publicului larg pentru a pune întrebări sau a semnala probleme din domeniul lingvistic. Este în funcțiune, în versiunea finală, din ianuarie 2008 și a fost realizat de Ana-Maria Barbu și Carmen Eufrosina Niculae (analist-programator).

Adresarea unei întrebări prin intermediul serviciului se face prin completarea unui formular on-line. Timpul de răspuns depinde de complexitatea întrebării, încadrându-se într-un interval de 2-14 zile.

Echipa care răspunde la solicitările adresate prin acest serviciu este formată din Victor Celac, Teodora-Nicoleta Codiță, Blanca-Ileana Croitor, Manuela Nevaci, Irina-Claudia Nicula, Carmen Ioana Radu, Daniela-Luminița Teleoacă, Carmen Vasile. Răspunsurile sunt supervizate în principal de Ioana Vintilă-Rădulescu.

Până acum au fost puse cca 40 de întrebări privind normele lingvistice, chestiuni de etimologie, de morfologie și de sintaxă, dar și întrebări care depășesc scopul acestui serviciu prin aceea că abordează fie probleme ce țin de secretariatul institutului, fie probleme mult mai generale.

PUBLICAȚII INTRATE IN BIBLIOTECA INSTITUTULUI ÎN SEMESTRUL I-2008

CĂRȚI

Aranghelovici, Cristiana, *Îndreptar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Saeculum, București, 2007, 464 p.

Avram, Mioara *Studii de sintaxă a limbii române*, Editura Academiei Române, București, 2007, 194 p.

Avram, Mioara (coord.), Carabulea, Elena, Ciobanu, Fulvia, Rizescu I., Vasiliu, Laura, *Sintaxa limbii române în secolele al XVI-lea-al XVIII-lea*, Editura Academiei Române, București, 2007, 328 p.

Berejan, Silviu, *Itinerar sociolingvistic*, Chișinău, 2007, 240 p.

Căpățână, Cecilia, *Dicționar invers al limbii române*, Ed. Niculescu, București, 2007, 702 p. + CD-ROM

Cătănescu, Maria, *Retorică publicistică de la paratext la text*, Editura Universității din București, București, 2006, 266 p.

Celac, Alina, *Terminologia păstoritului în graiurile dacoromâne sudice*, Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2007, 356 p.

Cooperation and Conflict in Group and Intergroup Communication, Editura Universității din București, București, 2006, 462 p.

- Dicționarul limbii române*, litera D, tom I, Editura Academiei Române, București: partea a 3-a, 2006, 342 p.; partea a 4-a, 2006, 446 p.; partea a 5-a, 2007, 387 p.
- Dicziunari rumantsch grischun*, vol. 12, fasc. 162 / 163, **mani – mancar**, Winterthur, Cuira, 2007, 127 p.
- Dinu, Mihai, „Bătrânul poet dintâi” – *incursiune în poezia și poetica dosofteiană*, Editura Academiei Române, București, 2007, 382 p.
- Dumitrescu, Maria, *Dicționar de cuvinte recente D.C.R. – 2007*, Editura Semne, București, oraș 2007, 204 p.
- Ene, Claudia, *Forme ale intersubiectivității în limbajul filozofic românesc*, Editura Universității din București, București, 2004, 234 p.
- Klaster-Ungureanu, Grete, Lăzărescu, Ioan Gabriel, Moise Ileana Maria, *Dicționar german-român*, ed. a III-a revizuită și îmbogățită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007, 1520 p.
- Limba română este patria mea*, ediție revăzută și adăugită, Casa Limbii Române, București, 2007, 352 p.
- Limbaje și comunicare IX (partea a II-a): Evoluția și funcționarea limbii – perspective normative în noul context european*, Editura Universității din Suceava, Suceava, 2007, 483 p.
- Loșonți, Dumitru, *Certitudini și ipoteze etimologice*, Seria „Etymologica” nr. 26, Editura Academiei Române, București, 2007, 180 p.
- Lucrările atelierului „Resurse lingvistice și instrumente pentru prelucrarea limbii române”*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2007, 202 p.
- Mardale, Alexandru, *Les prépositions fonctionnelles du roumain: étude comparative* (teză de doctorat), Universitatea din București, 2007, 246 p. (manuscris)
- Marele dicționar ortografic al limbii române*, Litera International, Chișinău, 2007, 1440 p + CD-ROM
- Mărdărescu-Teodorescu, Maria, Ulivi, Anca, *Antologie fonetică a limbii române*, vol. II, Editura Academiei Române, București, 2006, 156 p.
- Mărgărit, Iulia, *Comentarii etimologice și semantice*, Seria „Etymologica” nr. 27, Editura Academiei Române, București, 2007, 398 p.

- Mihăescu, Doru, *Episcopia Romanului. 600 de ani de istorie. Cartea românească veche și alte mărturii din trecutul Episcopiei Romanului*, Editura Academiei Române, București, 2007, 364 p.
- Nedea, Raluca Mihaela, *Discursurile lui Cicero. Structuri și strategii argumentative*, Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2007, 251 p.
- Nevaci, Manuela, *Graiul aromânilor fărșeroți din Dobrogea*, Editura Cartea Universitară, București, 2007, 250 p.
- Omagiu aniversar academicianului Marius Sala*, Ed. Universitaria, Craiova, 2007, 742 p.
- Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Limba română: aspecte sincronice și diacronice*, Editura Universității din București, București, 2006, 666 p.
- Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Limba română: stadiul actual al cercetării*, Editura Universității din București, București, 2007, 724 p.
- Pellegrini, G. B., *Studi di etimologia, onomasiologia, e di lingue in contatto*, Edizioni Dell'Orso, Alessandria, 1992, 492 p.
- Pitar Moș: A Building with a View. Papers in honour of Alexandra Cornilescu*, Editura Universității din București, București, 2007, 648 p.
- Popescu-Marin, Magdalena (coord.), Contraș, Eugenia, Gherman, Cristina, Hasan, Finuța, Ocheșeanu, Rodica, *Formarea cuvintelor în limba română în secolele XVI–XVIII*, Editura Academiei Române, București, 2007, 412 p.
- Redhouse Turkish–English Dictionary*, Istanbul, 2007, 1000 p.
- Redhouse Turkish/Ottoman–English Dictionary*, Istanbul, 2000, 1337 p.
- Reinheimer Rîpeanu, Sanda, Vintilă-Rădulescu, Ioana (coord.) *Limba română, limbă romanică. Omagiu academicianului Marius Sala la împlinirea a 75 de ani*, Editura Academiei Române, București, 2007, 614 p.
- Sala, Marius, *Aventurile unor cuvinte românești*, ed. a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 2006, 2 vol., 272 + 246 p.
- Sala, Marius, *De la latină la română*, ed. a II-a, revăzută, Editura Univers Enciclopedic, București, 2006, 186 p.

- Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Aspecte ale influenței engleze în româna actuală*, Editura Universității din București, București, 2006, 252 p.
- Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Creativitate lexicală în româna actuală*, Editura Universității din București, București, 2006, 380 p.
- Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. II, ed. a II-a, Editura Academiei Române, București, 2007, 492 p.
- Ștefănescu, Ariadna, *Conectori pragmatici*, Editura Universității din București, București, 2007, 256 p.
- Ștefănescu, Maria, *Lumile posibile și sensul textelor literare. De la Leibniz la Robinson Crusoe*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007, 228 p.
- Studii de lingvistică și filologie romanică: hommages offerts à Sanda Reinheimer Rîpeanu*, Editura Universității din București, București, 2007, 616 p.
- Trésor de la langue française: Dictionnaire de la langue du XIXe et du XXe siècles (1789–1960)*, vol. 14 (P–S), 1990, 1452 p.; vol. 15 (S–T), 1992, 1452 p.; vol. 16 (T–Z), 1994, 1452 p.; CNRS, Gallimard, Paris (donație CNRS)
- Trif, Radu, *Influența limbii engleze asupra limbii române în terminologia informaticii*, Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2006, 324 p.
- Vintilă-Rădulescu, Ioana, *Limbile statelor lumii*, Editura Meronia, București, 2007, 304 p.
- Zamfir, Dana-Mihaela, *Morfologia verbului în dacoromâna veche*, Editura Academiei Române, București, 2007, 380 p.

PUBLICAȚII PERIODICE

- „Analele Bucovinei”, anul IV (1997) – anul XII (2006), București
- „Anuar de lingvistică și istorie literară”, 2007, Iași
- „Anuari de Filologie” 6 / 1995, Barcelona
- „Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane «Gheorghe Șincai»”, vol I (1998) – X (2007), Târgu-Mureș
- „Atelier de traduction”, nr. 7, 2007, Suceava
- „Baltistica”, vol. XLII, nr. 1, 2007, Vilnius
- „Bulletin of the Institute of Classical Studies”, 50, 2007, Londra

- „Fonetică și dialectologie”, XXII-XIII, 2003-2004, București
- „Hermes”, vol. 135, nr. 4, 2007, München
- „Interlitteraria”, nr. 11, 2006, vol. I și II, Tartu
- „Italiano Oltre” 5/1996; 1/1997; 1, 2 /1998, Florența
- „Limba română”, nr 10-12 (148–150), 2007, Chișinău
- „Limba română”, nr. 5 și 6, 2006; nr. 1 și 2, 2007, București
- „Limbă și literatură română”, nr. 2/2005, nr. 2, 3–4/2006, București
- „Neuphilologische Mitteilungen”, CVIII, nr. 2, 2007, Helsinki
- „Nueva Revista de Filología Hispánica”, tomo LV, 2, 2007, México
- „Orbis”, tome XVIII, nr. 1, 2, 1969; tome XIX, 2, 1970, Louvain
- „Plural”, The Romanian Cultural Foundation, 3-4 (15-16), 2002, București
- „Proceedings of the Romanian Academy”, series B, 2007, București
- „ProSaeculum”, nr. 12 (44), decembrie 2007; nr. 1 (45), ianuarie 2008, Focșani
- „Revista de dialectología y tradiciones populares”, tomo 46 (1991) – tomo 60 (2005), Madrid (donație prof. dr. Paul Stahl)
- „Revista de lingvistică și știință literară”, nr. 1-2, 3-4, 2007, Chișinău
- „Revista Portuguesa de Filologia”, vol. XXV, tomo I, tomo II, 2003-2006, Coimbra
- „Revue de linguistique romane”, tome 71, nr. 283-284, 2007, Strasbourg
- „Revue roumaine de linguistique”, nr. 3 și 4, 2007, București
- „Romanische bibliographie”, I și II, 2005; 2007, Tübingen
- „Studii și cercetări lingvistice”, nr. 2, 2006; nr. 1 și 2, 2007, București
- „TLC The Low Countries”, nr. 16, 2008, Rekkem

IN MEMORIAM

SORIN STATI (1932–2008)

Ne-am întâlnit în timpul studenției: era student strălucit la limbi clasice, de o distincție ce atrăgea atenția tuturor. O discuție cu el era o plăcere: bogăția cunoștințelor, umorul cu care știa să le expună și zâmbetul lui cuceritor nu pot fi uitate.

Eram născuți în același an (1932), dar el a ajuns la facultate cu un an mai devreme. Era deja steaua filologiei clasice, de care mulți se apropiau cu sfială; a strălucit ca o stea și după terminarea facultății. L-am admirat apoi la institut, unde a fost cercetător câțiva ani buni, înainte de a rămâne definitiv în învățământul superior. Îmi amintesc că în 1955, când am participat la examenul de cercetător împreună cu Ion Gheție, el scria alături de mine o teză pentru postul de cercetător principal!

A fost o stea a lingvisticii românești. Sub influența profesorului său Al. Graur nu s-a limitat la studiul limbilor clasice, ci a abordat și domeniul limbii române și, ceea ce este mai important, al lingvisticii generale. În domeniul latinei a publicat prima sa carte (*Limba latină în inscripțiile din Dacia și Scythia Minor*, 1961) și a colaborat la capitolul *Latina dunăreană* din *Istoria limbii române*, vol. II, 1959. În domeniul limbii române a participat la lucrările fundamentale ale Academiei Române elaborate la Institutul de Lingvistică (*Gramatica limbii române*, *Dicționarul ortoepic și de punctuație*, *Dicționarul limbii române*) și a publicat numeroase articole și cărți (*Analize sintactice și stilistice*, în colaborare cu Gh. Bulgăr, 1970; *Elemente de analiză sintactică*, 1972). A fost, alături de Em. Vasiliu, lingvistul român care s-a implicat cel mai mult în domeniul lingvisticii generale, fiind, alături de Al. Graur și Lucia Wald, redactor responsabil la *Tratatul de lingvistică generală*, 1971. Chiar teza sa de doctorat *Sistemul sintactic al limbii*, susținută în 1967 și publicată sub titlul *Teorie și metodă în sintaxă* la Editura Academiei Române, este de lingvistică generală (cartea a fost publicată și în italiană, în 1972, la

una dintre cele mai prestigioase edituri, Il Mulino, din Bologna). Sintaxa a fost domeniul preferat al lui Sorin Stati. De remarcat că a fost singurul lingvist al generației mele care a scris lucrări în colaborare cu matematicieni (*Introducere în lingvistica matematică*, 1966, în colaborare cu S. Marcus, tradusă în italiană (1971) și în spaniolă (1978); *Limbaaj, logică, filozofie*, 1968, în colaborare cu S. Marcus, C. Popa, G. Enescu, A. Boboc). În toate scrierile sale (zeci de articole și multe cărți) am admirat claritatea de cristal a exprimării, rar întâlnită la alții. Am aflat că și în numeroasele sale cursuri și seminarii de la Universitatea din București atrăgea prin aceeași claritate și eleganță în exprimare. Unii dintre studenții săi erau așa de impresionați, încât susțineau că își regiza acasă textul, chiar dacă acesta era prezentat de fiecare dată oral, fără să fie citit. A urmat exemplul profesorului său Al. Graur, care a declarat mereu că lingvistul trebuie să coboare în *agora* pentru a face cunoscute problemele limbii. A avut două rubrici permanente în periodice săptămânale: „Flacăra” (1962–1967) și „Contemporanul” (1970–1974) și a publicat cărți pentru marele public: *Cuvinte românești. O poveste a vorbelor* (1964), *Călătorie lingvistică în țara muzelor* (1967), *Douăzeci de scrisori despre limbaaj* (1973).

Activitatea sa a fost recunoscută prin acordarea premiului „B.P. Hasdeu” al Academiei Române în 1956, la doi ani după terminarea studiilor universitare!

Din 1971 și-a desfășurat activitatea în Italia, la Padova, Messina, Veneția și Bologna, unde a ținut cursuri de lingvistică generală; în 1978 a primit cetățenia italiană. A fost profesor-invitat la Paris, Aarhus, Londra, Innsbruck, Lugano, ajungând și acolo o stea. Cărțile publicate la edituri importante atestă acest lucru: *Il significato delle parole* (1974), *La sintassi* (1976 – tradusă și în spaniolă), *Strumenti logici per la linguistica* (1978), *Manuale di semantica descrittiva* (1978). Teza – pentru doctorat *d'état* – susținută la Sorbona în 1978, *Le système sémantique des adjectifs dans les langues romanes*, și publicată la editura Fayard din Paris (1979), a fost începutul unei activități recunoscute de lumea științifică internațională, care l-a primit

în multe societăți și l-a ales președinte al Asociației Internaționale pentru Studiul Dialogului și vicepreședinte al Societății Internaționale de Lingvistică Funcțională din Paris. Teza de doctorat a fost urmată de alte cărți, *Il dialogo. Considerazioni di linguistica pragmatica* (1982), *Cinque miti della parola. Lezioni di lessicologia testuale* (1988), *Le transphrastique* (1990), *Principi di analisi argomentativa* (2002), și de multe articole importante. A fost și un strălucit reprezentant al difuzării problemelor limbii române în străinătate, în cursurile sale de la Padova și Veneția.

Academia Română l-a ales membru de onoare la 8 septembrie 1993; la primirea oficială din aula Academiei, pentru care s-a întors în țară, după o absență de două decenii, era foarte emoționat. Mi-am amintit atunci de o discuție prelungită din tinerețea noastră când, într-o noapte, am aflat că și stelele visează... Steaua lingvisticii românești, a cărei lumină s-a stins la 18 ianuarie 2008, a văzut că un vis a devenit realitate, când prietenul meu a fost primit în Academia Română.

Marius Sala

TERESA FERRO (1956-2007)

Am scris despre mulți colegi străini care, în timpul vieții lor, s-au ocupat de limba română. De data aceasta sunt într-o situație specială: scriu despre o persoană pentru care ar trebui să inventăm un act de identitate special, un pașaport cu dublă cetățenie. Teresa Ferro a fost o italiancă (îi plăcea să precizeze că este siciliancă) în a cărei inimă a fost implantat ceva din ceea ce ne place să numim „dulcea Românie”. Ca urmare a acestui implant a rezultat o persoană cu totul deosebită, care făcea cunoscută România în Italia, dar și țara ei în România. Mărturisesc că în iunie 2007, când am aflat că Teresa a obosit și a plecat să se odihnească puțin în lumea dreptilor, m-am întrebat mereu dacă am să pot scrie și despre ea. Portretele mele descriu mai mult aspectul fizic, gesturile oamenilor. Acum trebuie să fac portretul unui spirit ale cărui trăsături dominante – discreția,

eleganța și bunătatea – sunt mai greu de surprins în cuvinte; ele trebuie „trăite” ca să vezi cum capătă cele mai variate forme posibile. A mai intervenit și altceva: vestea că Teresa nu mai este fizic cu noi am primit-o, printr-un apel la telefonul mobil, pe când nu eram acasă, ci la Sankt Petersburg. Șocul a fost la fel de puternic ca în urmă cu mulți ani când, aflându-mă în Munții Apuseni, am aflat, tot la telefonul mobil, că a murit cel mai bun prieten al meu din străinătate, Manuel Alvar. Dar nu numai întâmplarea aceasta mă face să declar acum, când ea nu mai poate protesta, că o consider, alături de Manolo, cea mai constantă și mai fidelă prietenă a mea din afara României.

A trăit și a murit la Catania, într-un ținut unde „călduroasa prietenie mediteraneeană [...] se aseamănă cu cea românească”. La Catania și-a făcut studiile universitare. La Catania, datorită profesorului Giuseppe Piccillo, a descoperit limba română, pe care a învățat-o apoi mai bine la cursurile de vară de la Brașov, unde, după cum mărturisea, „m-am legat de cultura românească în mod definitiv”. La Catania a început, în 1982, să predea istoria limbii române. Și tot la Catania și-a cunoscut și soțul, pe minunatul sicilian Vincenzo Agliata, Enzo pentru cei apropiați lor (la prima noastră întâlnire, Enzo m-a fascinat și am regretat că nu știu bine italiana ca să-i spun de ce m-a fermecat, dar Teresa a „tradus” chiar în siciliană unele dintre sentimentele mele, cu zâmbetul ei unic). Teresa s-a atașat așa de mult de română, încât și-a susținut teza de licență cu o temă românească, *Substratul traco-dac în limbile balcanice cu referire specială la română și albaneză*, iar doctoratul l-a obținut cu o teză despre concordanțele româno-siciliene. În ultimii 14 ani a predat limba română și la Udine, unde cu puțin timp în urmă a primit titlul de profesor titular.

Când vorbim despre Teresa Ferro trebuie să menționăm atât activitatea ei de propagator al limbii și literaturii române în Italia, cât și pe cea de cercetător asiduu al istoriei limbii noastre. Distincția este doar de natură metodologică, fiindcă tot ce a realizat ea a fost pentru a face mai bine cunoscută istoria limbii române.

La Udine, unde a fost „fieful” ei în ultimii ani, a reușit să creeze unul dintre cele mai puternice centre de predare a limbii române. Mi-a

spus, cu diverse ocazii, că Udine este un loc ideal pentru studiul românei, fiindcă România este o țară foarte apropiată geografic și cu vechi legături cu regiunea Friuli. Studenții învață cu mult interes româna modernă și își manifestă dorința de a cunoaște aspectele culturale, folclorice și ... economice (mai ales în ultimii ani). Această părere mi-a fost împărtășită și de profesorul Vincenzo Orioles, sicilian și el prin naștere, directorul Centrului Internațional Friuli-Venezia: Udine este la intersecția lumii romanice, germanice și slave, într-o poziție strategică din punct de vedere cultural. De la începuturi modeste, Teresa a ajuns să aibă zeci de studenți. Toată viața ei „ardea” pentru acești studenți, care ajunseseră să vorbească bine românește, să scrie în română; unii și-au dat teze de licență, de masterat și de doctorat cu teme referitoare la limba și cultura română. La fiecare întâlnire sau în conversațiile telefonice, dimineața la ora 7, se bucura că sunt tot mai mulți studenți la română; uita să spună și cum stă cu sănătatea, după ce i se diagnosticase boala care a răpus-o. Ajunsesem să cred că s-a produs un miracol, fiindcă, la întrebările mele discrete, întotdeauna îmi vorbea despre evoluția pozitivă a sănătății ei, despre planurile de viitor. În glumă, mi-a spus odată, într-o discuție „informală”, că a făcut tot ce a putut ca româna să intre în rândul „marilor” limbi romanice. Am ghicit în ochii ei că este cea mai mare realizare a sa. Pentru studenții ei a animat schimburile, în cadrul programelor Tempus și Socrates, cu universitățile românești din Timișoara, București, Cluj, Iași, Oradea, Craiova. Eforturile ei au dat, între altele, și doi excelenți profesori de italiană în România – Daniele Pantaleone (din a cărui comisie de doctorat am făcut parte) și Maria Luisa Lombardo. A participat la variate și numeroase reuniuni științifice în România și a organizat la Udine reuniuni de acest fel: colocvii și dezbateri, în colaborare cu profesorul Alexandru Niculescu: „el era mintea, eu eram brațul”, spunea Teresa. Își amintea de succesul expoziției fotografice pe tema mănăstirilor din Moldova, organizată la Museo Civico din Udine, cu colaborarea Comunei din Udine și a Institutului de Cultură și Cercetare Umanistică din Veneția. Îmi amintesc de colocviul intitulat *Romania e Romània; lingua e cultura romena di fronte all'Occidente* (Udine, 11-14 septembrie 2002), organizat exemplar de Teresa Ferro. Imaginat ca o omagiere a

marelui lingvist E. Coșeriu, colocviul, cu o participare prestigioasă din Italia, Austria, Belgia și România, a fost până la urmă un omagiu *post mortem*, la patru zile după moartea savantului român de renume internațional. La acest colocviu, la fel ca în alte reuniuni culturale și științifice care aveau drept scop difuzarea valorilor culturii românești în Italia, a atras și tineri pe cale de afirmare. Am cunoscut și la Catania o astfel de tânără, care își pregătește o teză de doctorat cu o temă de limba română.

Cele prezentate până aici sunt fapte rezultate dintr-o stare de spirit. Făcea totul cu pasiune pentru limba română și România; îi plăcea să spună, cu modestie: „Aș dori să iasă bine”. Mi s-a părut că, în asemenea momente, figura ei era învăluită într-o aureolă, un cerc luminos din care se vedeau doar ochii albaștri și zâmbetul desprins parcă dintr-o pictură renașcentistă italiană. Vocea ei era caldă, expresia unei bunătăți nemăsurate. Perseverența, rezultată din pasiunea cu care trata problemele românești, depășea cadrul universitar: îmi vorbea despre bucuria pe care a avut-o când a pus bazele unei asociații culturale italo-române, despre colaborarea cu parohiile românești sau cu Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică din Veneția. Se felicita, când putea să-i ajute pe românii de la Udine sau de la Catania, ca și cum ar fi trecut un examen cu nota maximă. Îmi amintesc cu câtă emoție a primit titlul de *doctor honoris causa* al Universității de Vest din Timișoara sau Diploma de membru de onoare al Institutului de Lingvistică din București. M-am întrebat mereu dacă sicilianca Teresa Ferro, care s-a ocupat în teza ei de doctorat de concordanțe româno-siciliene, nu o fi avut printre strămoșii ei și vreun român. Evident că este o ipoteză neverosimilă, dar mi-a trecut prin minte fiindcă altfel nu puteam explica intensitatea flăcării care o mistuia când era vorba de România. Mă întreb acum cine va mai ține aprinsă flacăra cu care organiza „Întâlnirile de primăvară și de toamnă” ale culturii românești la Udine.

N-am vorbit încă despre activitatea ei în cercetare, dominată de studierea istoriei limbii române din perspectivă romanică (mai ales în comparație cu romanitatea din sudul Italiei) și balcanică. Amândouă aceste aspecte le-a abordat în cele două teze menționate, de licență și de doctorat. Rezultatele au apărut sub formă de cărți, articole,

comunicări la congrese sau la sesiuni științifice. Am avut plăcerea să o invit la ciclul de conferințe al Academiei Române să facă o expunere din domeniul în care cercetările ei din ultimii ani au făcut-o cunoscută, și anume despre misionarii italieni catolici din Moldova. Titlul conferinței, prezentată la 8 aprilie 2004, a fost *Activitatea misionarilor catolici în Moldova (secolele al XVII-lea – al XIX-lea)*. Este o temă cu tradiție în lingvistica italiană, încă de la început, o temă ce aparține aproape în aceeași măsură domeniului filologic și istoric. Din păcate, analiza detaliată a imenselor „zăcăminte” din Arhivele Vaticanului și din Arhiva Congregației „De propaganda Fide”, care era în planurile ei, nu a ajuns să fie dusă la bun sfârșit din cauza zilei fatidice de 9 iunie 2007. Mare păcat pentru lingvistica românească, fiindcă scrierile din Fondul Mezzofanti de la Biblioteca dell’Archiginnasio din Bologna sunt deosebit de importante pentru dialectologia românească și pentru definirea unor probleme legate de scrierea cu alfabet latin în română. În 2005 a reușit să publice, la Cluj, ultima sa carte pe această temă: *I missionari catolici in Moldavia*. La fel de importante sunt și *Canciones latino-moldave* datorate lui Silvestro Amelio (1719) și manuscrisele lui Th. A. Kavalliotis, două dintre textele la care lucra prietena noastră, a românilor, cu aceeași pasiune *ardente* cu care s-a apropiat de tot ce a făcut pentru România.

Ca să înțelegem mai bine starea de spirit a Teresei Ferro, pe care o omagiem la un an de la dispariția ei, mi se pare cel mai potrivit să relatez ce s-a petrecut la 28 august 2003 la Ragusa, unde, după ce primise titlul de *doctor honoris causa* al Universității de Vest din Timișoara, i s-a acordat Premiul anual al ragusanilor iluștri, pentru că s-a născut la Ragusa: în broșura publicată cu această ocazie fotografia Teresei Ferro apare sub drapelul României! Fiind întrebată de un jurnalist ce simte stând sub alt drapel decât cel al Italiei, ea a răspuns: *Me ne sono orgogliosa e il fatto mi commuove* „sunt mândră de acest lucru și faptul mă emoționează”.

Marius Sala

CALENDAR

- 30 ianuarie 2008: concurs de atestare pe postul de ACS, compartimentul de Lexicologie și lexicografie – Andreea-Georgiana Șovar, Monica Vasileanu
- 1 aprilie 2008: concurs pentru ocuparea posturilor de CS III, compartimentul de Dialectologie și onomastică – Alina Celac, compartimentul de Lexicografie și lexicologie – Raluca Nedeia.
- 12 mai 2008: concurs pentru funcția de lector universitar, Facultatea de Litere, Universitatea din București – Isabela Nedelcu
- 23 mai-21 iunie 2008: Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, Carmen Ioana Radu – pregătirea standului românesc privind vizualizarea cercetării lingvistice la proiectul european *Atlas Linguarum Europae* în cadrul *Bienalei Internaționale de Artă Contemporană București 2008* (BB3) Au fost expuse lucrări de geografie lingvistică realizate la nivel european (fotohărți, sinteze lingvistice, arii dialectale etc.). Proiectul ALE s-a încadrat foarte bine în tema Bienalei din acest an: „Being here. Mapping the contemporary” prin faptul că au fost expuse hărți lingvistice onomasiologice și motivaționale care prezintă o cartografiere a Europei din perspectivă geolingvistică, o altă perspectivă decât cea politică sau geografică. Expunerea atlasului s-a concretizat și în volumul dedicat Bienalei, intitulat *Pavilion #12: Being here. Mapping the contemporary* (vol. I-II), Editura Harris Print, București 2008.
- 2 iunie 2008: Institutul a obținut, prin Decizia ANCS nr. 9.666, acreditarea ca unitate componentă a sistemului de cercetare-dezvoltare de interes național, în conformitate cu HG 551/2007, cu un standard de performanță rezultat din criterii primare de 44,30 și cu un standard de performanță de acreditare de 89, 90. Raportul de evaluare se află pe site-ul Institutului.

- 4 iunie 2008: Al. Grosu (Tel Aviv), conferința *Cele două clase principale de construcții relative cu centru intern din perspectiva sintactico-semantică (în limbile lumii)*
- 7 iunie 2008: lansarea cărții Mariane Neț, *Șocurile cotidianului. Stiluri, gesturi și mentalități*, Ideea europeană, București, 2007, la Târgul de carte Bookfest
- 16 iunie 2008: concurs pentru ocuparea postului de CS II, compartimentul de Limbă literară și filologie – Maria Stanciu-Istrate